به شوێن شێخ ڕەزای تاڵەبانیدا

شیعرەهەجوی کۆمەڵێك هەجونووس

کەکرەی دیوەخان
ڕەسووڵ سوڵتانی
ئاغای دیوەخان
مەلا هەرمان و نیما بۆکانی

زۆر کەس لەخـۆوە و تەنیـا بە پشتبەسـتن بە روانگەیەکـی خێڵەکیـانە و نەریتیـانەوە دێـن و دەڵـێن، سـەردەمی هەجونووسـین بە شـێوازی شێخ رەزای تاڵەبانی بەسەر چـووە و کەس لێتـان قبووڵ ناکا و ناخوێنرێتەوە.

من تەنیا ئەوەندە دەڵێم: جەناب، ئەگەر راسـت دەفەرمووی، بـۆچی لەو چەنـد سـاڵەی رابـردوودا دیـوانەکەی شـێخ رەزا دەیـان جـار لە چـاپ دراونەتەوە کەچی لە بازاڕدا هەر دەست ناکەون؟

شیعرەکانی کەکرەی دیوەخان

کەکرەی دیوەخان
رەسووڵ سوڵتانی
ئاغای دیوەخان
مەلا هەرمان و نیما بۆکانی

جاش

جاشێ وەکوو کەر نەزەڕێ، جاش نیە

جووتە نەهاوێ بە تەغار، باش نیە

ناوی بەوەی رۆیوە چڵ و چەورەیە

جۆی دەوێ، ئیشتیای لە گەن و ماش نیە

گانی مەقەڕ خۆشترە بۆ وی دەڵێ؛

سەردەمی قوندانی لە کاولاش نیە

خۆی دەڵێ: "من دەسلەوەڕم، بێ زەڕم

بێ جل و بێ رەشمەم و ئەنواش نیە"

لاترە دەبا، گوایە تفاقی کەرەی

هەرزن و جۆیە، کەچی هەر کاش نیە

وەک گەنەیە، کێچ و سن و رەشکەیە

ژیوەپڕی لای سەم و سەمپاش نیە

بارە لە سەر لێوی گەلی دەردەدار

نیری وەها قەت لە ملی گاش نیە

وەک ملەیە، ریشە دەخوا زۆڵە کەر

مردنی هەرگیز بە مەڕە و تاش نیە

مردەوەژیشی بکەی ئەو جاشە هەر

چاری لە لای ی عیساش نیە

پشتی گەلێ گەرمە بە کەرباوەکەی

ترسی لە تانەی گەل و وێڵداش نیە

سەربەنەکەی بەم تڕە زۆر گواوییە:

"جاشی مە زۆر باشە، خەس و خاش نیە"

غیرەت و ناموسی فرۆشت، لای ئەوی

دایک و برا و یار نیە، باواش نیە

هێندە لە دەریای کەرییا نوقمە ئەو

هۆشی لە رۆژی سبەی و پاش نیە

سووکە لە سەر تەختەیی دامەی ژیان

کشپەڵە، حاشا ئەوە قەت داش نیە

ماکەرەکەی سووروسەپانە و سمی

زەڕکوتە گوایە و لە قسان باش نیە

پاژملی زۆری لە سەرە، خشڵەکەی

تاقە، لە زێڕێنگەری بەغداش نیە

گوت گوتە ئەو کۆخ و تەویلانە گش

ملکی ئەون، خۆ ژنە ئاغاش نیە

ژوانی پەسیوان بوو وەهای ئەنگڕان

بۆ زەڕ و زێو شەرمی لە ئەڵڵاش نیە

بۆتە "بسیج" و گەلێ "فعال"ە سا

"خواهر"ی وا قەت لە سوڕەییاش نیە

بەند و قسەم زۆرە بەڵام جاشەکەر

باکی بە توانجی ڕەقی ئاواش نیە

فێرە بەوەی ناوی بەرن پاک و پیس

خوویەکە گرتوویەتی، ئازاش نیە

وەک کەڵی کۆتانێ لە مەیدان چەقێ و

بێژێ کە چیدیکە کەر و جاش نیە

هەر کەسێ جاش بێ و لە گەلی هەڵبڕێ

مەرد و مرۆی ڕەند و کوڕی چاش نیە.

فەرهەنگۆک:

تەغار: کێش و پێوانەی دەغڵ و دان. لە موکریان چوار تەنەکەیە.

چڵ و چەورە: نەوسن و تێرنەخۆر.

گەن: شتی رزیوی بۆگەن لە تەڕایی دا.

دەسلەوەڕ: لەوەڕاندنی مەڕ و ماڵاتی کز و لەجەر بە جوێ لە لەوەڕگەی بژوێن دا.

لاترە بەستن: بەلادا هاتن بە هۆی بێ هێزی. تلاسکە دان.

ژیوەپڕ: ئەوەی کەسێک لە ژیان دەخا. ژیوەپڕی کردن واتا پڕینی کەسێک لە نان و لە ژیان.

نیر: ئەو دارەی لە جەنگەی هەردکێڵان دا دەخرێتە سەر ملی گاجووت.

مەڕە: ڕێمەڕە – خاکەناز.

تاش: بەرد.

مردەوەژی: زیندووکردنەوە و ساخکردنەوەی شتێک یان کەسێک دوای مردن و نەمانی.

وێڵداش: یۆڵداش، وشەیەکی تورکییە بە واتای هاوڕێ و هاواڵ.

سەربەن: سەربێن، سەربەند، ئەو پەڕۆیەی لە تەوێڵ و نێوچاوانی دەبەستن.

خەس و خاش: پڕ و پووشی بێ نرخ و زیادی.

سووروسەپان: قیت و قنج و قۆز.

زەڕکوت: شتێک بە زێڕ داکوترابێ.

پاژمل: پاژملە، پاشملە، قسەکردن لە پشت سەری کەسێکەوە – غەیبەت کردن.

گوت گوت: گوتە گوت، گۆتە گۆت، دەنگۆ.

ئەنگڕان: دەوڵەمەندی یان قەڵەوبوونی لەڕادەبەدەر.

. کەماڵ رەحیم ئەندامی مەکتەبی سیاسی بزووتنەوەی ئیسلامی کوردستانی عێراق دەڵێ؛ کۆماری ئیسلامی بە ئێعدامی لاوانی کورد هێڵی سووری نەبەزاندووە و کارێکی غەیرە شەرعی نەکردووە.

"کەماڵی گەماڵ"

لە شەرعێ شارەزایە ئەو گەماڵە

دەڵێن باوکی رەحیمە و خۆی کەماڵە

ئەوەی خواردی گەن و گووی ئاغەڵێ بوو

تڕێک بوو، وا بە دەمیا هات و دەرچوو

دەزانم هێڵی سووری ئەو لە کوێیە

لە بەرچی وا کەرە و ئاڵقە لە گوێیە

دەزانم بۆچی بۆی هاتۆتە راوێژ

دەهۆقێنێ و دەمی پڕ بوە لە کاوێژ

لە قووڵایی زگی دا هێڵی سووری

دەبێ قەڵشی قنی پیسی بدووری

نەکا هیچ کەس بە ئاستەنگی بنیدا

سەری هینی لە هێڵ و قوژبنی دا

خەباتی لاوی کوردی هۆرەیە بۆی

لە بەر وەی قەڵسە لێی و گیف دەکا خۆی

لەوێ گۆرتی کوڕی کوردی قەوی بێ

دەبێ ئەم لێرە کلک و گوێی نەوی بێ

لەوێ کچ ڕاپەڕێ بۆ مافی هاوبەش

دەبێ ئەم سەر بنێتە نێو خم و هەش

لەوێ کۆماری زۆڵان تەنگەتاو بێ

قەپۆزی ئەم دەبێ هەر بە لغاو بێ

لە تەرکی تا بدەوگەی زین کرابێ

تەکەڵتووشی لە بن بۆ دانرابێ

مەبادا کاتێ ئاغا دێ لە ژێڵڵا

بە بۆدڕنێ دڵی ئەو بێ لە ژێڵڵا

گەهێ گاجووتە هەردی بۆ دەکێڵێ

مل و پاشووی لەوێ بۆ ڕادەهێڵێ

گەهێ کەمرەی دەکا، ریخ شێلی چاکە

بە "شاکەر" نێونراوە، هێندە تاکە

گەهێ گازۆکە، مارانگاز و مارگر

کەواسوورە گەهێ، مەرتاڵ و بەرگر

گەهێ تاژی و سەگە، دەیبەن لەبۆ راو

گەهێ تۆرە، گەهێ تەبکە و گەهێ داو

گەهێ گوویە و گەهێ گۆە، پیس و رەنگ تۆخ

گەهێ غائیت، هەمان ریقنە و هەمان پۆخ

گەلێک کاسەی مەبالی بۆ سڕیوە

لەوێ تێری نەخواردوە، زۆر سەڕیوە

ئەوی فەرمووی لەمەڕ تێکۆشەری کورد

بژ و بای نێو زگی بوو وا دەریکرد

لە باسی شەرع و یاسای کۆن و تازە

خەبیر و شارەزایە ئەو تولازە

که وایه با به دابی شەرعی پیرۆز

پڕی کای کەین قەپۆزی شاکەری هۆز

لە کەندڕ بێ گەرەک دەمبێنی ئەمجار

هەڵینەپسێنێ وەک زنجیر و هەوسار

دەبێ رەشمەی لە یاڵ و کلکی خۆی بێ

شەتەک بدرێ لە زاری، نەیگرێ فێ

بەڵێ پیتۆڵی شەرعە ئەو گەماڵە

دەڵێن زۆڵی رەحیمە و با کەماڵە

کەماڵی وا جەواڵێک گووی بە ناو دەم

گەماڵێ بۆ گورگ بووگە بە هاودەم

هەچی خواردی گەن و گووی ئاغەڵێیە

لە سۆنگەی بەرجەوەندی باغەڵێیە

تڕێکە، وا لە دەمیا دەرپەڕیوە

بەڕێوە کاروان و سەگ وەڕیوە.

"هەجوەنەقیزە"

جاشێکی دەناسم کە دووسەد گانی بە کەر دا

تابشتی قنی تووکنی ئاوا بە هەدەر دا

قوون قایم و پاشەڵ پتەو و رەشمەڕەشێکە

میناکی نیە ئێستە لە چوارقوڕنەیی هەردا

کێ پاشەڵی وا بۆگەنی دیوە بە حەیاتی؟

هێندەی دەوی قوونی دە دەوە و گووسلە وەردا

ئەو ئاغەڵە تەنگەی بە خەڵات پێ نەپڕاوە

خوێنی گەلێ بۆ رشتووە، سەد گانی لە سەر دا

سەرواشی قەڵەو بێ نیە باکم کە لەقاوی-

دەم کاتێ دەشیگێن، دەم و لمبۆزی لە زەڕ دا

هەرچەندە ئەوی داویە، بە "جۆ" بۆی دەژمێرن

هێشتاکە جل و قایشی باپیری لەبەردا

بۆ هەر کەسێ لەو سووچە کە تێیناوە تەڕ و تیژ

جاشکانە زەڕیوە و بژ و بای نێو زگی دەردا

سەرباری ئەوەش خۆی گەلێ پێ گۆڵەکەرە و دەی-

بینم کە هەمیشە سمی پێشێی لە کەمەر دا

سەد خۆزگە خوروی گانی بە کەرگەل بشکایە

وەک ماکەرێ دوو هێندی تریشی بە بەشەر دا

سووتاوە، بەمەش نامرێ ئەو کرمە کە هەیتی

فیل و کەڵ و گورگ و دەڵەکیشی لە نەزەر دا

شێریش لە وی راساوە، دەڵێ؛ جارێ نەدا پێم

لمبۆز و سم و پاشەڵی پیسی لە خەتەر دا

مێرووڵە هەتا فێرە بە وی، کاتێ لە کادێن

خۆش دان و تفاقە و بنی کلکی لە حەشەر دا

ئاهۆیەکە گرتوویەتی تیماری چەتوونە

کاتێ کە دەداش، دانی سبە و پاشی دەسەردا

هەجوی تەڕی "کەکرە"ی وەکوو گۆچان و نەقیزە

دەردێکی وەها پیسی بە جاشی کوڕی کەر دا

زۆر زەحمەتە زاتی هەبێ خۆی رانێ لەمەولا

وا چاکە کە کلکی گەڕی لەو کەتنە نەوەردا

پللاری رەقی کاکە "رەسووڵ"ی بە نسیبی

گەر سم بچەقێنێت و بەکەردانێ نەبەردا.

چوارینەکانی کەڵەک

وەتی مەلا عەلی کەڵەک ئەو داهێنانەی ڕۆناوە و مەلا هەرمانی دیوەخان، کافتێریای لەبۆ داناوە، خەو لەم دوو چاوەم زڕاوە. لە پەناوە، بە ڕاکشان و دانیشتن و بە حەواوە، هەر بووکی جوانی هەڵبەست و چوارینەی تەڕ و خۆشهەستە، وەکوو وەنەوشەی نەوڕەستە، چەپک چەپک و دەستەدەستە، خۆ لە پێنووسم هەڵدەسوێن، پەیتاپەیتاش لە گەڵ وشەی لێک و لووس یان تفت و تاڵی نێو هەنبانەی زەینم دەدوێن. منیش نەمکردە نامەردی و لەپتابم دانا سەر هەردی، پەنجەم رە کیبۆردێ خست و ئەرکی شەرعیی و قەشمەرانەم وەکارخست و بارە قسەی مێشک و دڵم لێرە داخست. جا تۆش لەسەرتە وەیخوێنی و وشەی نەبیستراوی کوردی و پەند و وانەی بە کەڵکی لێ هەڵکڕێنی. جا لە سۆنگەی قڕەبیری و ئاوەزقاتی، فریوی هەموو عەشتەبا و دەعبایەکی خۆوڵاتی و خۆکردی دێوجامەئاسای دزێو نەخۆی، چونکە دەسپێک و کۆتایی ئەم تەون و بەستە هەر ئەتۆی، پروا بکەی، گوندایش بی وات دەدۆشن، دەتکەن بە تۆزی سەر بانان، خوام کرد چاوبز و وریاش بی، لێی دەخەلسی و بۆ خۆت دەبیە خانی خانان. ، لە

سەر ئیزنی ئاغامان و لە سەر ڕێچکەی مەلا هەرمان،
ئەوەش ئێوە و قۆرینەی کەکرەی دیوەخان.

ئەو میزە کە خۆشڕەنگە، بە تام و بۆیە

ڕێت وانەبێ پیسە، کوا زیانی خورۆیە ؟

بیکە بە هەوێنی شیری لۆک و وشتر

شیرمیزە شیفای هەموو پەتا و ئاهۆیە

***

زانایە مەلا، لە فەند و فێڵێ لایە

پسپۆڕە، پزیشکە، شارەزای فیزیایە

ئەو میزە کە خواردی ئایەت و متفەڕکە

گووخواردنەکەشی بە ئیزن و بیسمیللایە

***

وەستایە عەلی، لە تەفرەدان و لە کەڵەک

شاگردی ئەون لە ڕێوی تا گورگ و دەڵەک

بەڵغەم نەبوو باشاری، بە چاودا هەڵمیزت

کوێر گوایە دەبن بە خێوی دوو چاوی بەڵەک

***

پێی بێژە؛ ئەرێ کۆڵکەمەلای ژیری هەرد

گەر میزە شیفای کۆخەڕەشە و ئاهۆ و دەرد

بۆ کیری هەباس هەوێ دەکا و کرمۆڵە؟

بۆچی کەلەکەی هەمزە وەها لیپە لە بەرد؟

***

ویسکی چیە بۆی هێندە لە کرد و کۆشی؟

ئەو پێپسییە پیسە چیە تۆ دەینۆشی؟

شیرمیزێ وەخۆ و بە تام و بۆی خۆت گێژ کە

هەنگینێ دەگەی لە عالەمی سەرخۆشی

***

گەلحۆیە هەبێ لە عالەما هی خۆیە

چی دیکە هەیە، هەمووی درۆ و دەنگۆیە

سەد جاری فڕی بکا پڕی دەفرێ میز

هێشتاکە دەڵێ: بە چێژ و بۆ وەک دۆیە

***

ئەی شێخەشەلەی دەسبڕی گەلدۆشی چڵێس

چیدی مەکە بەڵغەمت بە کارساز و چرێس

پەرجوویە پەیا بووگە لە ئاقاری کەڵەک

میزی وەکوو دۆپینگە لەبۆ پیاوی بنێس

فەرهەنگۆک:

زیانی خورۆ: هەر شتێکی خۆماڵی کە زیانی هەبێ،
بۆ وێنە سەگێک کە فێری مریشک خواردن بێ

لۆک: حوشتری نێر

ئاهۆ: پەتا و نەخۆشییەک کە گیرۆی هەبێ

هەوێ دەکا: چڵکێ دەکا – هەوکردن

کردوکۆش: هەوڵ و تەقەلا و کۆشش

هەنگینێ: هەنگی، ئەوساکە، ئەوکاتە

گەلحۆ: زەلامی گێژ و حۆل

چڵێس: چڵێز، نەوسن

چرێس: چرێش، ئەسرێلک

پەرجوو: موعجیزە

بنێس: لەڕ و لاوازی نەخۆش

*

"ئۆین و ئایین"

لەوساوە کە ئاڵای ئەمە لێرانە شەکاوە

ئەو مارشە بە سەد هۆ لە هەزار جێ گوتراوە

هەر جاش و براکوژ کە هەبوون سوژدە دەبەن بۆی

ئەو ریشنە هێشتا لە بەری هەڵنەستاوە

کاتێ کە بە ئەزمانی ئەوان مارشێ دەبیستێ

زووتر لە هەموو زۆڵێ دەوێستێ بە حەواوە

زۆر پەستە بەوەی ئێمە دەڵێین؛ دینە وڵاتم

لەو وایە کە تف لەو مەزەب و دینە کراوە

بەو خوایە کە قەت تێینەگەیین خێڵی گەڵ و گون

ئایین نیە، ئۆینێکە بە دەست جاشەمەلاوە

پەردێکە عەبا، ریشە دەمامک، خۆ وەدەشێرن

بەو فێڵە دز و حیز و قورومساغ و شەقاوە

"حب الوطن"ی چاوگی ئیمانە، کوڕی کەر!

ئەو لۆکەیە دەرنایە لە هەر دوو کونی ناوە

ئیمانسزی، گەر نەشبی لە ئەو دینە بەرم وا

فەرموویە کە پێشمەرگە لە تۆڕ دەی لە پەناوە

تەحویلی مەلای خوێنمژ و پاسداری گولت دان

ئەو گوویە هەنووکەش بە دەم و لەوستەوە ماوە

گورچووپڕ و کەرهەڵدڕ و جاشفوودەری خۆمان

زۆر حیتکەبەسیجی وەکوو تۆی ماکەری گاوە

کوردایەتی لێرە گەلێ باریکە زرووفی

پێشمەرگە دەنا دێنە زگت هەر بە کەواوە

پەل پەل دەکوتن تێت و پەل و پۆت دەتەزێنن

ئەو هینە دەگێن داوتەتە دەست حەمزە و کاوە

ئاغا دەڵێ؛ سانسۆری کە دوو "قاف" و هەمیش "کاف"

داخم کە لە ئەو بابەتە هۆشداری دراوە

"کەکرە"م، بە غەزا دێمە شەڕت موسلیمی کەززاب

مەفتووحی دەکەم خەیبەری "قاف"ت لە دواوە

****

تێبینی و پەراوێز:

ئۆین: مەکر و ئەدا، واتای گەمە و یاریش دەدا، ماکەی وشەکە "ئۆیون"ی تورکانە

شەقاوە: بەرەڵڵا و هەرچی پەرچی

ئیمانسز: بێ دین و ئیمان، ئەو پاشگری "سز"ە هەمدیسان هی تورکی دەر و جیرانە

حەمزە و کاوە: مەبەست لە هەر دوو قەرارگای حەمزە و کاوەیە

حیتکەبەسیجی: حیتکە بە ژنی هەرزە و ماڵانگەڕی گاندەر دەڵێن

موسلیمی کەززاب: ئاماژەیە بە "موسەیلەمەی کەززاب"، ئەوسا کە رەسووڵی نازدار لە گیانەڵڵایەدا بوو ئەو سەگبابە هەستا و بە درۆ بانگەشەی پێغەمبەریی کرد، لە بەر پاراستنی وەزنی شێعرەکە کراوە بە موسلیم، هاوکات ئەو مانایەش دەدا؛ ئەی مسوڵمانی درۆزن!

خەیبەر: قەڵای جوولەکەکانی حیجاز بوو، بە شمشێری عەلی و جەنگاوەرانی دیکەی ئیسلام فەتح کرا

*

"ئەو پیرە زەریفە"

ئەو پیرە زەریفەی کە بەڵێنی لە حەوا کرد

مێشکی سەری سەرداری تەژی بادی هەوا کرد

نوقڵی لە دەمی دێتە دەرێ، دانە بە دانە

گوێی "قەوم"ی پەراوێزی بە ئاهەنگ و نەوا کرد

جلکێکی فەشێنی لەبۆ "ئایشیلێ" دوریوە

بۆکان و سنە و پاوەشی پڕ رانک و کەوا کرد

ئەو ئاسکە کە تۆری کەژ و سڕکی رەوەزان بوو

بەو گفتە لەتۆڕدای و لەغاوی لە دەوا کرد

کەحلان و حدوودی رەسەن و ناڕەسەنی مەی

بێ "ئیخە" و بێ "ئۆحە" لە شیرینە خەوا کرد

شاباڵی هەڵۆی بەست و گمەی کۆتری لەداوخست

بازی کەلی شاخانی بە گژ خاسەکەوا کرد

“ئیکس”ێکی بە کەر زانی و “ئیگرێگ”ی بە کەر برد

یەکیانی بە رۆژ کرد و یەکی دی لە شەوا کرد

بەو ماینە حیزەی کە لەوێ “مادە”یی ناوە

سامان و وزەی کوردی لە یاری و گرەوا کرد

بەردێکی لە “قەندیل”ەوە بەرییێتەوە “وەزنێ”

بە قسەی “عەبە” تیرێکە کە رووی لێر و لەوا کرد

“ئەو” شێری ئەمەی گرتن و خنکاندنی پۆل پۆل

“ئەم” تەیری تەرەی مەی بە هەزار پێچ و گەوا کرد

“ئەو” رێکخەری ژووری گەل و یەکێتیی وڵاتە

هەر “ئەو” کە ئەوێ جارێ ئەمانەیشی سەوا کرد

بیستوومە دەڵێن؛ سەر دەپڕێ لۆکەیی دەستی

دەستیشی بە گیرفانی پڕی نەوتی ئەوا کرد

سەد ساڵی تریش تێپەڕێ ساوا و هەتیون

کاروولەیی دەستیان بە قەرارگە و مقەوا کرد

لێم مەگرە بە دڵ، توانجێ نەڕووشاندی دڵ و دین

زۆر جەستەیی خەستەی بە گیای "کەکرە" دەوا کرد

ماڵتانە دە تۆش هێز و وزە و کار و کرت بێ

نادۆڕێ کەسێ کاری بە هزر و بە قەوا کرد

" پاییزم گەیوەتێ

پاییزم گەیوە سەرێ وەرزی بەهار، کوردی عەزیز!

گوڵی دڵ سیس بوو لە دەست دەستەبرای سووک و نەچیز

ئاوی چاو رۆدەڕژێ کاتێ دەبینێ گەردوون

سووڕ و خول خواردنی زۆرە بە دڵی ناکەس و حیز

یەک دەڵێ: تێیخوڕە سەگبابێ کە ناحەز بە گەلە

یەک بە فارسی دەڵێ: "احسنت، ولی کجدار و مریز "

یەک دەڵێ: زوڵم و ستەم کوێوە بچێ، راوی بنێ

یەک دەڵێ: جا چیە کورد دەوڵەتی بێ و ئێمە کەنیز؟!

یەک بە دوو دەستی دەکا پێشکەشی قەندیلی بەرز

بۆیە وا دایکی وەتەن زویر بووە لێی، تووڕە و زیز

چەندی دیش تێدەکوشـن ویشـکەتریتان بە تەمای

دەر و جیرانێ کە نەیداوە بە وان کورسـی و میز

بۆ "خومە"ی لێرە سـەریان نایە خم و تێر گریان

" جەژنی کۆماری تورک" بوو، ئەمە چووین بۆ سـوپریز

کۆتەڵی باوکە "ئەسـەد" هێشـتە لە سـەر پێ مابوو

جەندەکی شێری مە کەوتبوون لە تەنیشـتی ریز ریز

بە شـەشـان و بە یەک و سێیە چ کەتنیان کردن؟

هەڵترووشـکێ و بە سـەر ئەو کار و کرەیدا هەڵمیز

نە لە رێسـان و نە پێچانەکەدا بوو، ئێسـتاش

وەکوو جۆڵایە لەبۆ جاجمی ئەوێ دەم بە گلیز

من دەڵێـم: "کرە خراند" ئەو دڵە پیسـانە کە وا

بە خەرەند رێگە دەبەسـتن لە بریندار و مەریز

وەختە شێت بم، سەری خۆم هەڵگرم و بچمە دەرێ

لە وڵاتێ کە خیانەت بووەتە چێشتی لەزیز

بەژنەکەم دارە، سەرم پەلک و گەڵاش سەودای شین

نیمە بۆ زێد و وڵات، بێجگە بەڕووی قەلبی تەمیز

*****

فەرهەنگۆک:

کۆتەڵ: پەیکەر

جەندەک: تەرم

گلیز: لیک، لیکاوی دەم

خەرەند: خەندەک

****
*

"تاعەتی ریا"

حەولووەلا، حەولووەلا، حەولولا

وەی کە چەنێ دڵگرە پاڕکی قەڵا

پڕ لە (قز و دۆختەر و بنت) ئەجنەبی

شیرن و پڕ شیلە وەکوو باقلەوا

تورکە ئەوەی سمتی خڕە و لێک و لووس

هەر لە شەمامەی تەڕی بێستان دەکا

هێندە سپی و سۆڵە کچە فارسەکە

شەوقی پڕیوە لە چرا و کارەبا

عارەبەکە بۆنی کەزی و لاملی

لێرە دەڕوا تا نەجەف و کەربەلا

کوردەکە هەر باسی نەکەم چاترە

ناز و کرێشمەی دڵ و دینم دەبا

چەند خولەکێ ماوە کە بەربانگ بکەم

هەر کە مەلا لەو سەرەوە بانگی دا

بیسملێکی لێدەکەم و عەنتەری

دەست لە قنی تورکە دەدەم لەو پەنا

"تورکلەری چۆخ چۆخ سەڤەرم گەل سەنە

قاچما گوزەل، فرسەتی ئێتمە زیا

ڤێر سیکەییم ئامجغینی ئۆیلە کی

یووز کەرە ئێتسەن رجا؛ سۆق بیر دەها"

فارسییەکەم باشە بە فارسەش دەڵێم:

"من بکنم بوسە لب و لوچە را"

ئەو عەرەبەش دیارە گەوادی هەیە

دەیبەمە ماڵ بێ تەق و تووق و هەرا

تا بەری پارشێوێ لە سەر سینگەکەی

تاوی دەدەم کوێتە قوتەی بێ هەدا

سوژدە دەبەم پێی و وەهای لێدەبەم

بیری نەمێنێ ئەخ و ئۆخت و ئەبا

خوایە قەبووڵی بکەی ئەو تاعەتە

تاعەتی عەبدێکی وەها رووسیا

من لە مەلا و شێخەشەلەی تەکیەمان

تاعەتی وام دیوە لە وەختی سەڵا

کاتێ مەلا ماچی دەکرد بێوەژن

حوجرە دەبوو پڕ لە ئەه و ئۆه و ئا

گا لە سەرێ هەڵدەبەزی گا لە ژێر

گۆڵەکەریش نەیبو وەها تین و تا

یانە درەنگانەشەوێ شێخەشەل

ئەو کوڕە لووسکەی لە پەسیوان دەگا

هێندە بە قەو تێیدەوەژان ئەو شەوە

ئەو کوڕە بێچارە بە خۆیدا ریا

تامی گەلێ خۆشە تەمایەر مەبن

تۆبە بکەین ئێمە لە زوهدی ریا

موخلیسی ئوستادی وەها گانکەرم

سۆفییە یان شێخەشەل و کاک مەلا

حەولووەلا، حەولووەلا، حەولولا

یا خوا کە دوور بن لە بەڵای لابەلا.

پێشکەش بە "رووحانی" کەرکۆماری تازەی پشیلەبۆرە

"راوەمەلا"

ماوەیەکە وەکوو نێریی

بە مەلا و شاقەلیان فێرم

ئاشنا و رۆشنا هەر پێم دەڵێن:

خۆم لە پاشەڵیان ببوێرم

بە دەست خۆم نیّ، چۆن دامەزرێم؟

چۆن داسەکنێم، چۆن هەدادەم؟

ئەو خۆی وەک دێڵە بە بایە

چارە نیّ، با خۆی پێدادەم

دەڵێن: کەکرە ئەم ئاخورە

هەر جێگەی جاش و مەلا نیٚ

بۆ لەوانت تیژ کردووە؟

ئەو نەقیزەیەی وەلانیٚ

سەرانگوێلکی ئەو مەفتەنەی

گوێلک و گورگ و ڕێویشی هەس

دەسبڕ، خوێڕی، شەڕانی، حیز

سەرهەڵقەنە و دێویشی هەس

مەزرای وشکارۆی هیوامان

پڕ لە جلە و فریزوویە

کیرکەڵەگا بوونە کوێخا

زمانیان وەکوو چزوویە

بۆ هەر بە مامۆستا فێری؟

ئاوڕێکیش لەمانە دەوە

بە نۆرە پێیاندا وەرە

لەم دەرێنە و دەوەی خەوە

دە بە قەبری مام خەمانی

لەمێژە خیگەم بەرداوە

خیگەی سەگباب بەرم نادا

دەنا چیم لەو بەزمەی داوە؟

ئەمڕۆش گوتم: دە جاڕز بووم

فەقێ و کۆلکەمەلا بەسە

ئەوانەم پێ تەمبێ نابن

لاحەولولابەلا، بەسە

کەچی مەلایەک لە تاران

دەستی کردوە بە زەڕەزەڕ

لووشکان داوێ، مۆز گرتوویە

وەک ماکەری بەر گەلەمەڕ

حاشا دەکا ئەو تولْازە

لە هەرچی رەنگ و بۆی جۆنە

دەڵێ؛ هەبێ و نەبێ خۆمم

ئەوی دی گشتی درۆنە

هەڵۆ و شاهێن و بازی چی؟

هەمووی لە توخمی چارەوێن

هەڵیشفڕن هەر پشیلەن

بەوەی نێ دەنگ و رەنگیان جوێن

بە من دەڵێ کلکی پشی

بە سیرەشم دەڵێ میاو

لە دابەشینی مشکان دا

لێم دەغەزرێ: دە لاچۆ پیاو

دەفەرمێ: یەک گوێچکەیەتی

ئەویتریان چنچڕۆکی

هەمووومان لە جسنی ئەوین

دەچینە سەر رەگ و کۆکی

هەقم دەنێ تێر بەو حوجرەی

ناڵی کردوە هەجووی بکەم

به پەستان و بە ئاخنین

قەپۆزی پڕ لە گووی بکەم

ئیتر با هەر کاوێژ بکا و

وەخڕ کا گوێلک و جاشوولکان

ڕۆژێک دێ خڕیان فوودەدەین

بە نەقیزە و شەق و شوولکان

ئەوسا دەڵێم یاران وەرن

راوە مەلا و راوە جاشە

یەکەم یاساش وا دادەنێین:

گانی جاشمەلا بەلاشە.

دەڵێم بیگێم و ناوێرم

که هەڵنەستا لەبەر رێزی

سروودی گەل مەلای ماکەر

کوتیان هیچ خەم مەخۆ کاکە

مەلایە و با موسەمما کەر

مەلایە و کاک مەلا هەم سەیرە هەم ئاخوندی دۆمانە

مەلا رانکی لەبەر دایە لە گەڵ چۆغێکی خۆمانە

کوتم گیانە بەڵێ راستە ئیتر با بەس بێ پاکانە

گەلێ بێ رێزی کرد گەر بمکوژن من تازە نایبوێرم

نەمێنی گەر هەزار وەزنیش ، دەڵێم بیگێم و ناوێرم

که هەستا لێی ڕەقی کاکی

لە قوونی دێز و پڕ تووکی

کوتم دابێوە ریش پان گیان

کوتی لاچۆ ئەتۆ سووکی

مەلایە و سووکە ناوی خۆی کەچی یەستا

بە سووک دەڕوانێ بۆ ئێمە سەگی سەگباب

لەبەر ئەو حەیس و بەیسانە و لەبەر وەی پێم نەڵێن کوێرم

بە بی قالب ئەگەر دەرچێ هەموو شێعرم،

دەڵێم بیگێم و ناوێرم

مەلا فەرقی هەیە کاکە

لەگەڵ زانایی ئایینی

ئەوانە زێڕی نایابن

ئەمان ئەلقاعیدەی چینی

لە عیلمیش دا وەکوو کاڵایی چینی سووک و ناچیزەن

هەموو هەر رواڵەت و نائەسڵییە کاریان

نییە بیری ئەسالەت یان رەگی کوردی لە خوێنیان دا

لەبەر ئەو گشتە بۆچوونە و گەلێکی تر

لە دابی کاری جوانی بائەدەب لادەچم و بێ خێرم

دەڵێم بیگێم و ناوێرم

هەجوەکانی رەسووڵ سوڵتانی

لێرەوە هەجوەکانی رەسووڵ سوڵتانی دەست پێ دەکەن، ئێمە هەر ئەوەندەمان دەست کەوت و پێوەندیمان بە خۆیەوە کرد، بەڵام کە زانیی دەمانەوێ بڵاویان بکەینەوە، هیچ هاوکارییەکی نەکردین، گوتی، چاپیان نەکەن باشترە، چاپیشیان دەکەن کەیفی خۆتانە چونکە من بۆ چاپ نەمنووسیون.

بۆ پوورم

کیرێکی دڕ و بێ ئەدەبم پێوەیە پووری

هێشتاکە لە دەرگای قوز و قوون نەچوەتە ژووری

موشتاقە بە گان وەك گەروو وشکێ بە قومێ ئاو

ئەستوورە بەقەد کۆڵەوەژی داری تەنووری

لەو رۆژەوە تاسەی قوزی تۆی کردووە بە خوا

ئەو سەر زلە بێچارەیە نەیماوە شعووری

هەستاوە بە دەستی بە دوعا کیری فەقیرم

بۆ لەحزەیە لێوی لە سەری میتکە بدووری

قاناوی قوزت ئێستەکە خاکاوی کراوە

شەتڵی بکە لەو نێوە لقی کیرم ئەگووری

سەد چڕژت لە دەوری قوزی قەیدا دەبێ بتگێم

وەك دارێ بە قەڵسێوە درابێ لە بلوورێ

ئاهم دەبێ رۆژێ چ بەڵاییێکت بە سەر بێ

بۆ گانێ دەبێ سەد کەڕەتت بێمە حوزوورێ

شەو تاکوو بەیانی دەگرن بیانوو گون و کیر

حەولیانە کە رازی ببی بۆ جارێ بە جوورێ

گەر تەنگی تفی لێدەدەم و گەر فش و فۆڵی

کەیفت دەگرێ کیری بەقەد نێوقەدی توورێ

تاوانم گەلێ زۆرە بە گانێ لە قوزی تۆ

خواوەندی تەعالاش لە گوناهانم ئەبوورێ

سڵاوێك بۆ پوورم

سڵاو ئەی جوانترینی پوورەکانم

ئەگەرچی تۆ پڕیوتە رسقونانم

ئەمن هەر وا دوعاگۆی تۆمە پوورێ

خەیاڵی سمتی تۆن هاوڕێی شەوانم

بلووری سمت و ران و نێوگەڵی ساف

هەمووم کردنە هەوێنی هەجوەکانم

وشەم کەم پێیە بۆ تاریف دەمێکە

بە تاسەی گانی تۆم بمبوورە خانم

دەڵێن کەیفت بە کیری گەورە سازە

ئەمن تازە بە ئەو رازە دەزانم

وەرە بیپێچە نێو ئاوریشمی قوز

سەری سەلکی خڕی بێ نیشتمانم

دەنا هەر بێ غەڵافە شیری کیرم

سەری دەخشێ لە پاژنەی کەوشەکانم

کە نیشانم بدابایەی لەمەو پێش

قوزت سوژدەی دەبرد بۆ شای گونانم

ئەتۆش وەك رۆڵەکەت قەدرت دەگرتم

کە بتزانیایە دەیبەستم لە رانم

زەکاتت زۆر لە ئەو خەرمانە داوە

لە ئەو مەڵبەندە هەر من تۆم نەگاوە

لە میتکەت هەرچی چێشتی تامی گانێ

هەتا رۆژی قیامەت مەیلی نانێ

وەکوو بیستوومە وێنەی ئەو قوزەی تۆ

لە ئازەربایجانی غەربی دانێ

لە رادیۆ لەندەن و فەردا و فەرەنسا

هەموو حەوتوان بە ماوەی رۆژودانێ

لەسەر باسی قوزی تۆ پۆل دەبەستن

ئەوێکی شارەزایە عیلمی گانێ

هەتا ئێستاش کەسێکی خاوەن ئەزموون

وەباڵی بۆ نەکێشاون کە وانێ

لە دنیادا نەماوە تاقە پیاوێ

کە بۆی ماساژ نەدابی شلکە رانێ

نەماوە شاخ و گردی تاقە کیرێ

کە نەتدابێ لە کوتکەیدا وچانێ

منیش بێبەش مەکە خێرت دەگاتێ

بەڵام وریابە با خاڵم نەزانێ

قوزی تۆ جێی وچانی شا و گەدایە

هوتێلێکـــــــــە شەوو رۆژ ئاوەڵایە

***

ئەوەندەی مۆن و رووگرژ و بە سامی

هەزاران هێندە خاوەن چێژ و تامی

لە نێو کیژو ژنانی عالەمێدا

قوزت هەر چۆتەسەر روتبە ومەقامی

بە تەنیا هەر لەمن قەڵسی دەنا تۆ

ژنی خەڵکی عێراق و رۆم و شامی

حەڵاڵی بۆ هەموو پیاوانی دونیا

بە تەنیا هەر لە مێردی خۆت حەرامی

نیشانەی نێو گەڵ و سمتت دەزانن

لە ئێراندا هەموو شەخسی و نیزامی

ئەوەندەت دا لە زیندانیت وەرەز بوون

سوپا و ئاگاهی و هێزی ئینتیزامی

لە تاران فارسیێ دەیگوت"خالەی تو

بە راه زاهدان افکندە دامی"

بژی پووریێ بەراستی زۆر نەترسی

کەچەند ساڵە لەسەر دان بەردەوامی

بە تینی ئاوری میتکەت بە زستان

دەبرژێنن برێشکە و گەنمەشامی

دەسم پێتڕابگا خۆ شەرتە بتگێم

بە قەت ئەبیاتی پێنج گەنجی نیزامی

بزانی من نییەتم وایە بە خوا

به غاردان دێی بە وێنەیماینی رامی

بەڵام تۆخوا لە رۆژی قیامەتێ دا

نەڵێی خوایە ئەو خوشکەزایە گامی

کەچی گەر تۆ بگێم لێم سوورە پوورێ

خودا سانا لە تاوانم دەبوورێ

****

پوورم

پووری نازداری منە کافرە هەر دینی نییە

کەچی هیچ کەس قوزی وا شیرن و رەنگینی نییە

کیر لەبەر دەرکی کوزی تواوەتەوە هێند گەرمە

دۆزەخیش سوورە لەمن هێندە گڕ و تینی نییە

وەکوو سەیرانگە بەرومێکوتی پڕی گەشتیارە

باخەکەی نێوگەڵی هیچ لەمپەر و پەرژینی نییە

زۆرە وەك ریشی مەلا بەرگەدەی و نازانم

مووسی دەست ناکەوێ یان تاقەتی تاشینی نییە

تاشك

سڵاوی شێخ لە تۆ بێ کاکی تاشك
کە زۆر جار لێت زەڕیون گۆڵە جاشك

پەیامێکت لەبۆم داناوە دوێنێ
کە هەجوێکی لەبار و خۆش دەهێنێ

کە فەرمووتە لە سایەی هەجوەکانم
قوز و کێر دێنە سەر زار و زمانم

بنی رانت خوراوە نەك زمانی
کەوا گرتت بەرۆکی شێخی سانی

دەزانی شێت و شەیدای قوونی لووسم
بیانووت دا بە من هەجوت بنووسم

قوز و قوون چەندی بێنە سەر زمانم
مەترسە قەدر و نرخیان باش دەزانم

لە رێبازی رەزا بەو کارە فێرم
ئەگەر کێر بوو هەمووی بۆتۆ دەنێرم

دووعا بكە كێرى من هەر وا بەكار بێ
هەميشە دوور لە كێشە و چاوەزار بێ

بەڵێن بێ بشمرم تۆڵەت دەسێنم
ئەوى تۆى گاوە چاوى دەردەهێنم

دەبێ بيگێم و دەربێنم دوو چاوى
بە منداڵى ئەوى خۆى پێوە ناوى

لەبۆت دەستێنمەوە نەغدت بەبادا
ئەوى داوتە لە هێزى پێشەوا دا

كڵاشينكۆفەكەت وا وێردى زار بوو
لە رۆژى شەڕگەدا چەندى بەكار بوو

ئەگەر ئێستاش بڵێى وەك كەو دەخوێنێ
بزانە تۆزى كێرم ناشكێنێ

كە رابردووت نەبا ئاوا بە مەردى
بەراستى سەگ بە حەوشەم پێ دەكردى

کەوابوو دانیشە ژیر و بەبێ دەنگ
دەنا ئەو نیشتمانەت پێ دەکەم تەنگ

ئەگەر ئێستاش بزانم جنێو فرۆشی
دژی من قسان دەکەیت و تێ دەکۆشی

دەبێ هەجووت بکەم جا لێت دەبوورم
وەکوو ئەو قیامەتەی کردم بە پوورم

وەڵامێکی ئەمەگدارانە بۆ رێبوارسەفەری

سەیرە لە دوێنێ دەمی ئێوارەوە
کیرە ڕەقەم گرتووە لەو بارەوە
دیارە یەکەمجار نییە ئەو فیتنەیە
من هەمە ئەو دەردە لە پێرارەوە
تا بە کونێ دانەچێ چارێ نییە
دەیخەمەوە نێو گەڵی رێبوارەوە
ئەو دەمە وا نایە دەم و قنگیەوە
کەیفی دەکردن لە دەم و زارەوە
ئێستە لە من دوورە چلۆن بیگەمێ
بیدەمە دەستی بە هەوای پارەوە
بۆم بگووشێ نەختێ بەدەستی گەرم
بێ ئەوە پێی وابێ مـــــەلای لادەرم
جارێ لە رێبوارێ گەڕێم چاترە
زۆر وەرەزم بەو گونە لاسارەوە
خزمەتی خێزانی بکەم خۆشترە
بەو مەم وسمت و قوزە ئاودارەوە

دیارە چ قەدرێ دەگرێ لەو گونەم
دێتەوە پێشوازی بە ئەشعارەوە
سڵاوێ دەکەم لەو قوزە لووسەی دەڵێی
قەیسیەکی زەردە بە سەر دارەوە
کیر دەڕفێنێت و خورووی ناشکێ
گانکەری بۆ دێنێ لە دێ و شارەوە
پاوە، مەریوان و سنەو دێگولان
بانە بە بۆکان و بە هەوشارەوە
لاوی سلێمانیی خەنـــی کردووە
ریز ئەگرن بۆیە بـــــە دۆلارەوە
سواری دەبوون وەک ئوتووبووس و ئەویش
نازی دەکردن بە چ هاوارەوە
دێن و دەچن کیر بە قوزی دا وەکوو
ماسی لە نێو جۆگەوو رووبارەوە

عەهدی وەها کردووە تا سەر بدا
تۆ بڵێی گانێکی بە لادەر بدا؟؟؟؟

دیارە کە رێبواری لە رێبازی کەر
خۆت کە دەسەلمێنی بە گوفتارەوە

کۆنه حیز ئەمجارەکە بێدەنگ نەبی
بێت و وەها گوو بخۆی بەو زارەوە
گشتی نهێنیی ژنت ئیفشا دەکەم
هەرچی کە کردوویە لە پێرارەوە
چەند و لە کوێ و داوێ بە کێ هەر هەمووی
دەیخەمە پیت و وشەی ئەشعارەوە
لێرە ئەوی لادەرە کیر رەق دەکەن
قوون و کوزی دایک و ژنت شەق دەکەن

کەریم لە ئەورووپاوە سفارشی دا

کەری مە هەر بەراست ناوی کەریمە

کەری مە هەر بەراست ناوی کەریمە

کەرێکی تا بفەرمووی نانەجیمە

کەری مە"""" سوورە زەردە شینە بۆرە

کەچی تۆ وا دەزانی مفتەخۆرە

بە کێوی رژد و هەوراز هەڵگەڕاوە

لە زگ وەستاوە تینی تیا نەماوە

ئەوە ناردوومەتە وڵاتی فەرەنگێ

لەوێ چاکی بکەن کاری نەلەنگێ

بە رابردووی ژیانی خۆی دەنازێ

خەیار و سەلکە توورمان لێ دەخوازێ

دەڵێ من پاڵەوانی دەشت و دەر بووم

بە کورتان و جلی خۆم تاقە کەر بووم

گەلێ جار خێڵی جاشانم بەزاندوون

بە جووتە و لووشکەوە گیانم تەزاندوون

کەچی ئێستا کە پیرم و لەو هەوارە

جل و کورتان و گوێم شۆڕ و خوارە

لە ئەورووپا خەریک دان و زەڕینم

خەریکی سەگ بەخێوکردن و وەڕینم

بە رابردووم دەنازم و دەیفرۆشم

خەباتی چی دەژیم و مەی دەنۆشم

بەشی خۆم دیوە هەوراز و نشێوان

زەڕین و دەرپەڕینی نوێژی شێوان

ئیتر تۆزێ پشوو بدەم چاکە وەک پیاو

بە من چی چیی بەسەر دێ کوردی داماو

****

بەڵێ قوربان کەری مە هەر کەریمە

بەڵام چەندی بفەرمووی نانەجیمە

بۆ جەنابی کاک (کەری) م ناوێک لە دەرەوەی وڵات

کەریمێکی بەبێ (م) جنێو ئەدا پێم

ئیتر قانوونی هەجوە و وا دەدا رێم

کە خۆی و رۆژەکانی ژیانی یەک یەک

بە رابردووەکەیەوە ورد بیانگێم

ئەوەندە گانی وشک و بێ تفی دا

ژمارەی زۆرە چۆن لێرە بیانلێم

کە رابردووی هەموو حیزیی نەبوایە

چلۆن ئیزنی دەدا بەو جۆرە بدوێم؟

"هەتا لوولەی تفەنگیشی بگێم با

بە رابردووی نەنازێ خۆ نەدا لێم

له رۆژنامەی هەولێر پارەیان لێ کەم کردوومەوە
منیش نامەیەکم ناردووە بۆ کاک سەرۆ قادر

دەفەرمووی بۆچ دەبێ مات و پەرۆش بم؟

بفەرموو بۆ دەبێ سەرمەست و خۆش بم؟

جەواد دووسەد هەزاری پڕی مەعاشم

دەبێ موحتاجی نانی نیوەڕۆش بم؟

وەکوو پوورمی بەسەردێنم بەوەڵڵا

دەترسم شەرمەزاری لای ئەتۆش بم

کە پووری خۆم بە ویشکی گا لە ئەودیو

مەحاڵە گەر لە پووری ئێوە خۆش بم

هەڵمەت

کەری هەڵمەتبەری من ئێستە چۆنی

لەگەڵ بابۆڵە تەرس و تام و بۆنی!؟

دەڵێن بارکێشی تورکانی لەوێندەر

سمت قەڵشیوە داماوی قەلەندەر

وتیان دەمبێن لە لمبۆزت دراوە

لە چوار سم هەر یەکێکت ناڵی ماوە

ئیمەیلم ناردوە بۆ کۆشکی میری

هەمووانم تێگەیاندوون چەندە ژیری

گوتم پێیان کەرێکی بێ زەڕی تۆ

دەبا هەر خۆم بزانم بەدفەڕی تۆ

دەنا بێت و وەکوو ئێمەت بناسن

لە قوونت هەڵدەبەستن نیر و گاسن

بەڵان قەینا ئەوان تورکن ئەتۆ کورد

هەزاری وا لە بەرپێتا ملی ورد

بەهەر حاڵ مژدە بێ وا جوابی نامە

گەڕاوە و ئێستەکە روونە و لەلامە

رەجەب گفتی بە من دا راسپێرێ

تفاق و کا و جۆشت بۆ بنێرێ

کە سەرکۆمار ئیتر ئاگای لە تۆ بێ

چ خێرە ئاخوڕت بێ کا و جۆ بێ

بە فەتحوڵاش دەڵێم پیاوی خودایە

بسڵمانە و لە رێگەی چاکەدایە

لە خێرات و زەکاتی ساڵی دادێ

لە بۆت بکڕن نەقیزەی گوند و لادێ

بەڵێنی دا سەلاحەدین دەمیرتاش

لەگەڵ سێ چوار هەڤاڵی باشی ئەولاش

کە بێن دەمبێنی تازەت بۆ بهێنن

کە هاوخوێنی مەن و دوژمن تڕێنن

بەڵێنیان داوە پەینیش کۆ وەکەن بێن

لەگەڵ تێر و جل و کورتان و دەسبێن

گوتم بەرپێت پەین کەن ناگەمێ من

دەبێ بمبووری وا جۆت نادەمێ من

تەویلەت ئێستە بێژە چەندە تەڕ بێ

بەڵا دوور، گوێی هەموو شۆفارێ کەڕ بێ

مەترسە بانگەوازم کردووە بۆت

پەین زۆر دێ و هەموو تەرخانە بۆخۆت

دەبێ بەرپێی کەرم وشك و نەرم بێ

خودای گەورە وەفریای ماکەرم بێ

بە راستی حەیفە ئازارێ بچێژێ

کەری من حەیفە زووخاوێ پڕێژێ

کەری من چۆن دەبێ وا کاس و وڕ بێ

دڵی کەیلی خەم و کورتانی شڕ بێ

کەری من لاگری مافی مرۆیە

گەلێ چالاکە چیی بێژێ درۆیە

لە کەمپەینێش یەکەم کەس ئەو سەرۆکە

لە دەوری کۆڕی کەرگەل پەڕپەڕۆکە

دەبێ بێژن لە زێڕن ناڵ و باری

دەبێ راستی کەمەو کورتانی خواری

خەمی چیتە بە پێی ئەو بانگەوازە

ئەوە هەر دێ جل و کورتانی تازە

لە سایەی من کە هێندەم گەورە کردی

چەنێ وانەی مرۆم پێ دەورە کردی

ئەوەندەم ئاشنا و دۆس تێگەیاندن

کە تۆی تاقە کەری نێو راگەیاندن

ئیتر نەمگوت بەوان تاقانە بیژووی

نەچوومە ئەوبەشەی سەرشۆری مێژووی

ئیتر نەمگوت لەبەرچی وا زەڕیوی

لە "سۆرانێ" لەبەرچی دەرپەڕیوی

ئیتر فایلی کەرێتیم هەڵنەداوە

ئیتر نەمگوت لە ژین چیت پێ نەماوە

ئیتر نەمگوت هەموو دۆڕاوە ژینت

نەماوە هێز و تینی دەرپەڕینت

ئیتر نەمگوت لە سابڵاخ و لە گەرمێن

ئەوانەی ویستبوویان بۆ تۆ بژیێن

کە زانیان مێشکی پووچت چەندە تاقە

هەموو خستیانە مستت سێ تەڵاقە

بە کورتی گەردنت ئازا کەری خۆم

هەتا دەمرم وەباڵی تۆ بە ئەستۆم

وتوویژی گون و قوز)

(1)

زۆری خۆ هەڵسوو لە سمت و گوڵمەکەی پاشی گونم
خۆزگە ڕۆژێ بە قەپاڵی قوز کەوێ قاشی گونم

هێندە ڕاواندم لە سۆێ سمت و گەڵی لووس و سپی
تاکوو میتکەی قیتی هات و بوو بە وێڵداشی گونم

بۆ ئەوەی بیکەم کونکێکی هەویری نەرمو نۆڵ
دەنکە گەنمی نێو گەڵت باوێژە بەر ئاشی گونم

من دەڵێم خرچەن کەچی خەڵکی دەڵێن هێلکەن بەڵام
کامە قوو ئەو جووتە هێلکەی کرد لە کاولاشی گونم

مرد ئەوەندەی فڕکە کرد و پرتی دا و هەڵبەزییەوە
خۆزگە بتناشتایە لەو نێو دۆڵەدا لاشی گونم

بۆ لەبەر یەک بردن و قۆڕ کردنی قوز ماهیرە
گەرچی شاگردێکی هەرزەی بەدفەڕە و ناشی گونم

خۆی لە هەر دۆڵ و دەراڵێ مات بکا کەروێشکی قوز
بێ ئەوەی مەودای بدا تێی ڕۆ دێ داڵاشی گونم
قوز لە بن خەرواری خۆڵدا دابچێنن، هێشتەکەش
زوو دەگووری، وای دەخووسێنم بە ئاوپاشی گونم
بۆنی قوز بێت و هەڵمبگری، دەڕۆم بێ دوودڵی
با سەریشم دابنێم، بەم تاش و بەو تاشی گونم

(2)

خۆزگە ئەو کاتەی کەوا شەش تیخە دەمتاشی قوزم
کەوتبا بەر هەڵمەتی ئەو سەرزلەت قاشی قوزم
تۆ بە گەنمێکی دەشوبهێنی بەڵام حاڵی بە لێم
من بە تۆن هاڕیومە کیر گون بە بەرداشی قوزم
دیمەنی گەرچی بە زاهیر پستە ئاسا چووکەیە
گەر ببزوێتن دەبا سەد گۆزە ئاو کاشیی قوزم

خۆزگە لەو دەشتانە کیر دەڕوا لە باتی گەنم وجۆ
ئەو دەمە دەتدی بە چاوی خۆت کڕوکاشی قوزم

ئەو دەمەی خونچەی کچێنیم مابوو سەرچۆپیم دەگرت
کیر سەر و گیانی دەدا یەکسەر لە شاباشی قوزم

کیر لە سەرچۆپی هەتا گاوانی پاکی ڕەق دەبوون
ئەو دەمەی لێکم دەسوو دوو پەلکە خەشخاشی قوزم

هێندە تامەزرۆ بوو بۆ گوڵ هەنگی کیرت، تا دەمی ـ
گەییە لێوی، مرد ئەگەرچی چوو بە هاناشی قوزم

چەندە خۆش بوو ئەو دەمەی لێوی تەڕی دەکرانەوە
سەلکە سوورت هاتبا ببووا بە وێڵداشی قوزم
دوێکە هاتی لێخەیێکت کرد گونت ڕووشا، گوتم:
پێت بگوتبام دێی بە وێنەی هێلکە دەمتاشی قوزم.

شیعری نیما بۆکانی

به ناوی خۆتەوە سڵاوێك

کا سەڵاحی ئەحمەقی خۆت بێژە دوژمن کامەیە

کێیە هۆی ئەو بارو دۆخە قۆڕ و نائارامەیە

نامەکەت هات و پڕی بێ حورمەتی بوو گوێ گرە

بێ شعوورە ئەو کەسەی دڵ خۆش دەکا بەو نامەیە

هێرشت کردوەتە سەر تێکۆشەرانی حیزب و گەل

شێوە پەیقینت وەکوو بومەسعەب و ئۆسامەیە

کلکە سووتەت لێ جوانە حیزی ماستاوچیی گەواد

چۆنە زانیوتە خەتی خوار لێرە فیتی کامەیە؟

لێرە پێشمەرگە هەموو دەتناسن و سڵاویان هەیە

کیری بێ گانیان لە سەر لاسمتت داشی دامەیە

پیر و پاتاڵ نین ئەوانەی تۆ وەهایان ناو دەبەی

قوونی تۆ بۆ کیری ئەو پیرانە وەك دێوجامەیە

خۆ بە قەت پیت و وشەی رۆمانەکەی یاشار کەماڵ

تۆی بە شەو گا، ئەو مەلای خاوەن کتێب و خامەیە

ژانی جێ کیری مەلا نەشکاوە ئازارت دەدا

نامەکەت سەلمێنەری ئەو ئێش و ژان و زامەیە

کا حوسێن دیارە گەلێکی گاوە قوونی ناسکت

ئێستە پیر بووی خۆی لەبەر ناگری بە کۆیە دامەیە

رەستگار بتگێ وەکوو نێنگوونی بیژۆك کووڕ دەبی

دیارە دەیناسی مەلای لاییك و بێ عەممامەیە

گەر لە واقیعدا ئەشێ با لێت بەرێ بابا عەلی

قوونی بۆ رووت کە و لەسەر خۆ فرێدە ئەو بیجامەیە

کیری گادانی وەکوو ئامووره بۆت ئامادەیە

من دەزانم تۆی چڵێس کەیفت لە کیری مامەیە

چۆك دەبێ دادەی لەبەر گورزی فەتاحی کاویان

ئەورووپایی لێت دەبا خاوەن پلەو بەرنامەیە

کرمی قوونت نامرێ بێ کیری سمایل بازیار

بیدەیە گانێ لە دوژمن گان گەلێ کارامەیە

کیری تامەزرۆ بە گانی من وە قوونی تۆ کەوێ

ناوی پیاوانەت ئەگۆڕی و ئەیژی ناوم ئامەیە

کەس لە کوردستان نەماوە تۆی نەگابێ هەر بژی

دەفتەری ژینت بە شانازی قورومساخ نامەیە

ئەو کەسەی هاوبیرتە شانازی بە نووسراوەت دەکا

گاندەر و سەر شۆڕ و حیز و زۆڵ و بێ ناسنامەیە

دەستی من ناگاتە قوونی نەرم و لووسی کا سەلاح

خۆ دەنا کیرم دژی ئەو تاقمە کاڵ فامەیە

کیری پێشمەرگە لە دەشتی کۆیە بێ گانن سەلاح

زوو وەرە با دابمرکێ ئەو هەڵڵا و هەنگامەیە

مامۆستا بیبار کۆیە هاوینی 85

کوز

کوز ئەگەر گەرم و گوڕ و پڕ بێ لە ئاو

تین و گەرمایێ بگێڕێتە هەناو

کوز ئەگەر نەرم و خڕ و جوان بێ لەبار

تەڕ و ناسك بێ وەکو کوارگی بەهار

کوز ئەگەر دەوری نە پۆشرابێ بە موو

وەك نوقڵ بیخەیە ناو زارت هەموو

سنەیی یانە سلێمانی بێ

هەرچی سامانە بە قوربانی بێ

کوز هەتا ماچی حەرام بێ بە دەمم

تا وەها خۆش و بەتام بێ بە دەمم

کوزی بێگانە بێ یان خزم و کەسم

کچە پوور یا کچە مامم بێ بە دەمم

ناسك و تورت و بەبێ چرچ و لۆچ

هی کچی شلکە نەمام بێ بە دەمم

کوزی کیژێکی سڵۆك وەك ئاسك

تا لەبەر ئەو گونە رام بێ بە دەمم

کوزە ناسکێکی دەمی قووچابێ

چاوەڕێی گون بە وەڵام بێ بە دەمم

جا مەهابادی وەیا بۆکانی

فەرقی چیە خۆشە لەلام بێ بەدەمم

کوز ئەگەر دەوری بە خاڵ بێ بە گونم

چ حەرام یا نەحـــــەڵاڵ بێ بە گونم

هێندە تاریك و تەسك بێ کە بە حاڵ

لێی بچێ و چێژی بەحاڵ بێ بەگونم

هی مەلازادە بێ زۆر کەیفی هەیە

نوێژ و دەستنوێژی بەتاڵ بێ بەگونم

کوز لە هەر جێیەکی ئەم شارە هەبێ

تا وزەم گشتی بەتاڵ بێ بە گونم

خۆشە بۆ یەك خولەك و ساتێ نەبێ

رۆژ و مانگی چی بەساڵ بێ بە گونم

من وەکوو تاژی بە شوێنی دەکەوم

ئەو هەڵێ یانە تەماڵ بێ بە گونم

شەقڵی نەشکابێ گەلێ خۆشترە کوز

هەرنەبێماینی بەفاڵ بێ بەگونم

هەجوەکانی من و حەسەن دانشفەر

دوو مانگ بوو لە رۆژنامەی هەولێر مووچەیان نەدابوومێ،

بۆیە حەسەن دانشفەرم ئاگادار کردەوە کە نێوبژیوانییەك

بکات. ئاخر زۆری رێز دەگرن و قسەی دەڕوا. ئەمن بۆیم

نووسی و ئەویش وەڵامی دامەوە:

من:

مەپرسە چۆنە ئەحواڵم نەباشم

لە دوو مانگ تێپەڕی نەدرا مەعاشم

حەقی ئاو و کرێی خانووم نەداوە

لە ژێر قەرزا تەواو پشتم چەماوە

هەجو نووسین گرانە خەرج و باجی

دەزانم تۆش دەفەرمووی بە گونی حاجی

***

وەڵام:

گونی حاجی گەلێ سەرقاڵە قوربان

ئەگەرچی سەرخڕە و گۆپاڵە قۆربان

مەعاش دەدرێت و دەبتە جەژن و شادی

ئەگەر نەدرا بە کیری کاك جەوادی (سەرنووسەر)

***

من:

ئەگەرچی خۆم بزۆز و دەم هەراشم

لە هاڕیندا وەکوو بەرداشی ئاشم

گونی تۆم بۆیە کردە نێو بژیوان

لە ترسی وی نەبێ نایدەن مەعاشم

ج:

بەراستی کاکە زانا و پێگەیشتووی

بە پیاو ماقووڵ لە گونمان تێ گەیشتووی

من:

وەکوو زنجیر لە دەست و پێی ئەسیرێ

بە راستی گون بەڵایە بۆ فەقیرێ

ئەوە چیت کردووە حاجی لە هەولێر

گونت وەك بەرپرس رێزی دەگیرێ

بۆ كەسێك بە نازناوی شادمان حەیدەریان

لە نامەتدا دەفەرمووی شادومانی
نیشانتدا لە هۆزی ماکەرانی
لە ئاخافتن گەلێ بێهێزو ساوای
لە هۆزی ماکەرانی بۆیە ئاوای
بگێم ئەو مام کەریمە دڵ بە قینە
کە تۆی هێنایە سەر رووی ئەم زەمینە
لە ئانکارا بژی حیز یا لە هەولێر
محاڵە بۆ گەلی کوردی ببێ خێر
بەڵێنم داوە چیتر کەر نەدوێنم
دەنا نابێ بە گانێ واز بهێنم
ئەگەر "ئازادە" ماکەر یا لە بەندە

لە گانی بێنیازە کیری بەندە

لە بۆکان تاریخی قوونی بەسەر چوو

بەرەو ئەستەمبووڵێ رایکردو دەرچو

لە ئانکارا دەزانم چی بەسەر هات

لە گانی وی وەڕەز بوون هەرچی کەر هات

لەوێ تورکان بە رۆژو شەو دەیانگا

رەسەن بێ کاتی کەڵ لێی دیارە مانگا

پەشیمان بۆوە بۆ ئێرە گەڕاوە

لە هەولێر لەشکرێ کیری بەدواوە

لە گاندانێ کە تووشی سووزەنەک بوو

تەویلەی پاک کەری ئاوای گەرەک بوو

لە زارو فلْچی وەک زێی ماکەری بەم

له ڕێبازو سەرۆک و ڕێبەری بەم

مسۆگەر باوکیشی گەووادو زۆڵە

کە جارێ بەو هەتیوەی وتوە ڕۆڵە

هونەر دۆستن بەخێر ئەو هۆزی ژیری

بگێم ئەو دایکە وا پێیداوە شیری

لە بابی بەم لە نەنکی بەم لە خۆشی

بە منداڵی ئەوی ناوێتە کۆشی

لە ئێسقانی یەکەم باپیرە گەورەی

کە شانازیی ژیانێتی لە دەورەی

بگێم خزم و دراوسێ و دەورو پشتیان

لە کۆن و تازەیان وردو درشتیان

لە مێرووڵەی قەڵەشت دیواری ماڵی

تەنانەت چۆلەکەی سەربانی خاڵی

لە خاڵ و مام و پوور و دایک و خوشکی

هەموویانی بگێم سەرجەم بە وشکی

بۆ هاوڕێیەکی خۆشەویست

بڵێ ئەی خۆ بە عاقل زانی گوێدرێژ
برینی سمت و قونت نەبوە سارێژ
بەچی چاکەی گون و کیرمت لەبیرچوو
کە لێت وەرگرتوون سەت لەزەت و چێژ
مەسیجم ناردو هەر جوابت نەداوە
لە سەر سمتت خزیون گون سەرەولێژ
بەراستی ئاشتیخوازە قوونی نەرمت
دەگەڵ کیرو گونم کەوتۆتە راوێژ

حیزب تۆی ناردە بەغدا ببیە ئینسان
کەچی هاتیەوە هەروا گەمژەو گێژ

بەجێی کتێب خوێندنەوەو نووسینی چیرۆك

لەوێ گانت دەدا بۆ وردە کاوێژ

لەخۆڕا چاوەڕوانی وام لە تۆیە

لە تۆی بێ عەقڵ و کوونی و جووتە هاوێژ

لە شەرحی گانی قوونی پڕلە چێژت

سەریان سوورە ماوە، وایلۆك چڕ، بەیت بێژ

ئەگەر ویستت کەرێتیت تیا نەمێنێ

لە تاڤگەی ئاوی کیرم بگرە دەسنوێژ

ئەگەر ئێستاکە گانێکم بدەیتێ

وەکوو ماری بەهاری بەردەدەی توێژ

دەزانم خەرجی هەولێر زۆر گرانە

دەکا چاڵی پەلی ئاودەستی سەر رێژ

دەمت بریا مەبالی ماڵە خۆت با

کە گووی تێکردبا باجی گەلاوێژ

وڵامێکت نەدامێ بۆ پەیامێ

ئەگەر گان با هەزاریشت دەدامێ

ئەوەندەی دەرکی قوونت ئاوەڵایە

دڵیشت خۆ ئەگەر بەمجۆرە بایە

دڵ و قونت وەکوو یەکبان لە بەخشین

دەبوویە حاتەمی تەی تاهەتایە

بەڕاستی نێوی پیاو بۆ قامەتی تۆ

چ بوختانێکی پیس و نارەوایە

لە جێی "هەند" باشترە کیرم بە تۆ بێ

کە تیکنۆلۆژی بۆ تۆ هەر بەڵایە

خودا هاورێی لەبۆ ناردی ئەگینا

دەبا ئێستاکەش هەر گانت بدایە

لە برسانم پەیام بۆ تۆ نەناردبوو

ئەتۆ گووخۆری، کەی نانت لە لایە

لە قاپی پڕ لە شۆرباوی شەوت ڕیم

دەڵێی ئاودەستی بێ ئاوی قەڵایە

دەساڵی دیش وەکوو قوز وایە قوونت

کە مووی لێ ناڕوێ و جنسی وەهایە

لە بیرتە ئەو شەوەی دەم گای لە کۆیە

سکاڵات بردە بەر قاپی خودایە

کە لێم بردی هەموو گیانت دەلەرزی

ئەتۆ پێت وابوو شۆکی کارەبایە

له پاشان عادەتت واگرت بە کیرم

ئیتر پێت وابوو گەر نەدگێم خەتایە

بەڵێنم دا هەتا گیان ماوە کیرم

له خزمەت خاوەنی ئەو قوونە دایە

گونم فەرمووی مەسێجت بۆ بەڕێ کەم

گوتی با ئەرکی ژیانم جێبەجێ کەم

بو هاوڕێکانم(س.ش.ئه)

ئەو شێعرە پێشکەش بەو سێ هاوڕێی
خۆشەویستەم کە لەرادەبەدەر لە خەمی ئەوەدان   قاپ
و قاچاخم هەبێ نەکا بێنە ماڵم و هیچ نەبێ نانی تێدا
بخۆن بۆ ئەوەی دڵنیا بن ئاخوڕیان بۆ پڕ دەکەم

کەری کاروانی شۆرش دیارە ماندوون

دەبێ فکرێ بە حاڵو شوێن و جێو کەم

لە بەغداوەم سەفارش داوە ناڵبەند

بزانم ناڵی باش چی هەن لە پێو کەم

خەمی رژد و تەلانم نابێ ئەو جار

ئەگەر حیسێبی هەوراز و نشێو کەم

لە داماڵینی سمتی نەرم و لووستان

دەبێ راوێژ بە کیری سەربزێو کەم

له کەللـەی لووسـترە سـمتی ئەمیرم

لەسـەر وی حازرم شـەرت و گرێو کەم

مەراقی قاپ و قاچاختان نەبێ نا

ئەوەندەم جێ دەبێ سـێ کەر بەخێو کەم

شـەهیدیش بن بەڵێنم داوە پێتان

کەری ئەو نیشـتمانەو گشـت بە نێو کەم

ئەگەر ئەمجار نەبن بەو شـێعرە قایل

گونی هەرکیان بە قوونی کاسـمایل

سـەید بۆ شـۆرشـی داماڵێ کیری

بە قوونی کاکە شـۆرش کیری میری

چوارینەیەک بۆ وەرگێری بە توانا و پڕکار هاوڕێم"س.ز"

ئەگەر دەخوازی وریا و بێ ترس بی

لەسـەر ئۆرگانی کیرم بەرپـــرس بی

وەرە کیرمت دەمێ وەرگێری خوێڕی

بەمەرجێـــک شـادەماری وەرنەگێری

هەجوی نیما بۆکانی بۆ مەلای یەکشەوە

زۆر وەڕەزم بەو لەشە کوتراوەوە

بەو سەرە ئاڵۆز و پەشێواوەوە

زاڵەمە دایم لە دەس ئەو حەیتەیە

هەڵپەیەتی بەو سەرە ماساوەوە

موفتەعیلەن موفتەعیلەن فاعیلم

بەو گونە هەستاوە مەلا گاوەوە

پاشی مەلا و پێشی مەلاژن تەڵەن

ترسمە خۆی کا بە تەڵە و داوەوە

گەرچی بە نوێنەرگێ ڒرا ناوی من

ئێستە مەلاگێم بە دڵ و داوەوە

چاکە سەرێ بەم لە مەلای یەکشەوەم

پاشـی خوروی گرتووه بۆ پێشـەوەم

بەر لە مەلا جارێ مەلاژن دەگێم

سـازە گەڵی بەو قوزە خووسـاوەوە

کۆنەکەشـیم گابوو وەکوو ئەو نەبوو

کیر بکوشـێ بەو قوزە پڕ ئاوەوە

تازە مەلاژن نە وەکوو کۆنەیە

تەنگە قوزی گەرمە بە هاڵاوەوە

تۆپە قوزی نەرمی مەلاژن دەلێی

قارچکە بە گیا و گژی رازاوەوە

خاڵی پەنا رانی دەڵێی رەشـکەیە

پەخشـە بە سـەر نانی نەبرژاوەوە

خاڵێ لە سـەر کوڵمە قوزی چەپیەتی

دوو بە پەنا رانی بەری ناوەوە

خاڵێ لە پاڵ ناوکە بە بێ چاڵەکەی

هەروەکوو گوو کێچە بە بەر جاوەوە

خاڵی بەر و مێکوتی مەلاژن هەمووی

لامە بە ئەژمار و بە حیساوەوە

بۆمە بژارد خاڵی قوزە جوانەکەی

بەڵگەیە نەك بێژی درۆیان ئەکەی

هەرکەسێ جارێکی مەلاژن بگێ

وەك من ئەسووتێ بە تەب و یاوەوە

نایەڵی سوور کا دەم و کوڵمەی، مەلا

بۆیە قوزی ناوەتە سووراوەوە

قارچکە بەو میتکە بەل و قیتەوە

نەرم و سپی و سۆلە بە سپیاوەوە

دوور خە مەلاژن لە نفووسی بەدم

نەك قوزی لووس ببێ بەو چاوەوە

یەکشەوە لاوانی هەموو بوون غەنی

پاکی لە سای ئەو قوزە نەخشاوەوە

ناکرێ ئاڵووشی گەڵی چارەسەر

بێنە سەری ماڵی بە دوو پیاوەوە

یەك رەوە کیری بە کنا تێپەڕێ

نایەڵێ تاقێکی وشك داگەڕێ

ێمەوە سەر باسی مەلا چاترە

بەندە گونم بەو قنە سوورباوەوە

بیرتە لە میحرابەکە چۆنم دەگای؟

لە بنەوە ئۆخەت بوو بەوەی باوەوە
شار نییە نەتدابێ لەوێ بۆیە هەر
جێگە سمت دیارە بە میحراوەوە
خانە، مهاباد، شنۆ، بۆکان، سەقز
بانە بە سەردەشت و سنە و پاوەوە
لێخە بە وشکی لەگەڵت هێند کرا
بووی حەشەری بەو گەیە رووشاوەوە
ماکەری سەر مینبەرەکەی یەکشەوەم
پاشی گوڕووی گرتووە بۆ پێشەوەم
پاکی لە تۆ بێشەرەف و حیزترن
یەکشەوە بە پیاو و ژن و لاوەوە
چۆن کەری وا رادەگرێ میللەتێك

مۆری گەوادی بێ بە نێو چاوەوە

کردوویەتە خانی کەران ماڵەکەی

دێن لە تەڕەف خاش و بەم و فاوەوە

خوشك و خەسوو دایك و ژنی ریز دەکا

دێن بە سەر و روومەتی پێچراوەوە

دێزی بەلووچ و عەرەبی دێتە پاڵ

دەخرێنە پاڵ ئەو ژنە داماوەوە

یەك بە یەکی وان لە عەرەب چا دەکا

پیاوی خودا خزمەتی ئاوا دەکا

مامۆستا مەلاگێ "نوێنەرگێی جاران"

اندر ثنای فرزاد منبری

دوش کیرم در سرای مقعد فرزاد بود

تا سحر از فکر و ذکر عالمی آزاد بود

انقدر او را نوازش کرده بود تا صبحدم

چون زبانش موبه مو اعضایش در اوراد بود

میزباني را ندانم از کجا آموخته ست

اینقدر دانم که همچون مادرش استاد بود

مادرش کیر جهانی را به غارت برده است

در صراط المستقیمش رهزن زهّاد بود

شغل شیرینش به فرزاد گرانمایه سپرد

او که خود میراثدار قحبه‌ی بغداد بود

روزگاری زانو و پیشانی از خاك برنداشت

این هنر در جسم و جانش چیزی مادرزاد بود

هرکه از بستان کونش لحظه‌ای لذت نبرد

دسترنج عمر و گنج عالمش بر باد بود

تشنه لب بر چشمه‌ی کونش فرود آمد سوار

مقصدم کيري که مثل تیشه‌ی فرهاد بود

باسنش آغوش بگشوده به استقبال دوید

واقعن فرزاد جوانمرد و شجاع و راد بود

آنچه در این شعر خواندی تهمت و بهتان نیست

موبه مویش متکي بر مدرك و اسناد بود

بۆ کەماڵێکی بێ کەماڵ

لە ئاقاری فەیسبووکا کەماڵێ

کەر و حیز و چەپەڵ وێنەی گەماڵێ

پەلاماری گونی داوم دەترسم

هەموو سامانی ژینم رابماڵێ

لە کۆندا خۆم دەزانم چۆن و کێ بوو

لە بن کیردا دەنوست وێنەی تەماڵێ

لە رابردووی مەپرسن زۆر هەژارە

کە شەرحی ناکرێ هەرگیز بە ساڵێ

لە ئەورووپا دەژی و پێی وایە شایە

کە ئاودەستان بە لێو و دەم دەماڵێ

شەل و گۆجن دەس و بازووی ئەوەندەی

کە بۆ گاندانیٚ پاتۆڵ دابماڵیٚ

بە رابردووی دەنازیٚ بۆیە لێی بەم

بە کام شوێنی دەنازیٚ رێک لەوێی بەم

****

لەدایکبوونەکەی رۆژ یان شەویٚ بوو

هەی ئەو شارە بگێم وا ئەو لەویٚ بوو

هەڵناستێ

وەك هەرامەی پیاوی هەشتا ساڵە وا

سڕ بووە عەبدولسەتار هەڵناستێ

بارەکەی قورسە و لە رێی ئاشی کەوت

ئەو کەرەی پەروەردگار هەڵناستێ

کلکی دەرهێنن و سمی ببڕن دەنا

قەت بە قەمچی و دەسکەدار هەڵناستێ

گوێچکەکانی زۆر درێژن ئەو کەرە

گوێدرێژی نابەکار هەڵناستێ

جێ سمی نەخشاندی میحراب و ئیتر

جووتە ناخات جاروبار هەڵناستێ

تا عەرەب نەیگێن و قوونی شەق نەکەن

ئەو لەبەر کوردی هەژار هەڵناستێ

ماکەرنامە:

چوارینەکانی بابا تێرەکەری گونڕووت

***

ماکەر کە بمانداتێ بەڵێنی گانێ

ئاساییە ئەم کێرە کە مەیلی نانێ

بوختانە برا کاتێ دەڵێ فێمێنیست

سەد جاری بگێ سپڵەیە پێ نازانێ

....

ماکەر بەسەرت کێری زەلامیش تەڵەیە

هەرزانی مەدە گانی کوزت زۆر هەڵەیە

من کێرم دەکەم پێشکەشێ تۆ تۆش میتکەت

زوو بێنە بشو بە میزەکەت ئەو پەڵەیە

......

ماکەر دەوەرە لە بێ کوزی داماوم

کێر ڕەپ بووە لەو دەشتە کە لێقەوماوم

سەد جارم هەتا تەختی گونان لێ بردی

پێم سەیرە دەڵێی درۆ دەکەی نەتگاوم

....

هەر کارێ دەکەی لەگەڵ کوزی فێمێنیست

چەند جاری دەگێی یەک بێ دە بێ یاخۆ بیست

لێی ماندوو مەبە سەبری نەماو جارێکی

تێم نابوو لەگەڵ جووتە گونیش هەر نەی بیست

....

ماکەر دەوەرە لەو دەرە سەرگەردانم

بۆم بێنە کوزت دانێ لەبەر چاوانم

کێرم کە وەکوو دەستی دوعا هەستاوە

زۆر شەرمە ئەتۆ لێرەی و من بێ گانم

....

ئەو ماکەرە وا دایمە کوزی ئەخورێنێ

گانێکی تەڕی بە دزی بە من دا دوێنێ

ئەو کاتە کوزیم دەگا بە هاوار دەیکوت

کیر بەس نییە تۆخواکە گونیشتی تێنێ

....

ئەو ماکەرە ناوی ڤێمێنی ناوە لە خۆی

سەد جار هەموو کیری منی ناوە لەخۆی

تێر نابێ بە کیرێکی درێژ و ئەستوور

هەر بۆیەیە دوو هێلکە گونی ناوە لە خۆی

....

لێم لامەدە دەی ئەو کوزە با بێ ماکەر

ئەم کیر و گونەت گرەو لە لا بێ ماکەر

گوێ بگرە قسەم هەر دەمێ کیرم هەستا

تۆ دایکەنە بۆم پێم مەڵێ نابێ ماکەر

....

ماکەر دەوەرە بمدەیە بێ فێڵ و گزە

تا کێر بە گوڕە و جووتە گونم پڕ لە وزە

وشیار بە ئەوەی ئێستە لە دووتن گشتی

خوێڕینە وەکوو حیزە مچە و قالە قوزە

ماکەر وەرە بەو میتکە لە نێو رانت دا

گانت کە نەدا زەبری لە ئیمانت دا

خوای گەورە وەکوو نوێژی لە بۆت نووسیوە

چەندی بە دزی و بە ئاشکرا گانت دا

***

ماکەر دەوەرە ئەو گونەمت پێ دادەم

ئەم کێرە هەتا ئەوبەری ناوکت رادەم

خۆ گەرچی کوزت داوە بە ئەم دنیایە

گانێکی بە سەد حۆری بەهەشتێ نادەم

****

جارێکی بە رووتی ماکەرێکی قوز رووت

رابرد و منیش جووتە گونم لێی دەبزووت

پێم وابوو دەڵێ هەستە خوروم بشکێنە

لێم برد و گوتی رەحمەت لە گۆڕی مردووت

.....

پیاوماکەر و سەرحیز و بەناو پیاو لێرە

خۆیان لە ژنان کردووەتە گای گێرە

هەرکامە لەوان خۆی بەتەمای گانێکە

مانگای قسرن بوونەکەیان بێ خێرە

....

ئەو کاکە مچەی عابیدە یان زاهیدە

وا نووسەری کوێستان و لە پشت ناهیدە

پیاوماکەرە پێت وانەبێ زۆر ماقووڵە

سەد جارم لە قوون ناوە خودام شاهیدە

....

بۆ ژانی گونان هەر کوزە دەرمانی بێ

گانکەر ئەوەیە تامی لە کوز زانیبێ

ئەو کۆنەپەڕۆی کێر و گونی پێ دەسڕم

سەد قالەقوزەی قوندەری قوربانی بێ

.....

ئەو ماکەرە وا گانی دەدا پێنج و چوار

جارێکی بە من دەدا بە خەڵکی دی هەزار

نەمزانی کە ئێسە بۆ لە من تووڕە بووە

بۆچی جل و کورتانی وەها کردووە خوار

.....

بۆم داکەنە مەکر و نازی ناوێ، ماکەر

کیرم لە کوزت دەکا سڵاوێ ماکەر

با سوڵحێ بکەین جارێ وەرە با بتگێم

کەمپەینی کوزت ڕاگرە تاوێ، ماکەر

....

ماکەر وەرە لەو دەشت و دەرە سوارت بم

تاکەنگێ ئەمن چاو لە دەس و زارت بم

ژین کورت و مەرگ رێگرە تۆ فریام خە

ترسی وەمە نەتگێم و گونەهبارت بم

......

سەرکۆنەکەران کە دێنەوە ئاخاوتن

هێند رژدن دەڵێی گشتی بە وشکی گاوتن

کوێر بوونە لە داخ دێڵەکەرێک وا دوێنێ

نیشانەیی سەد کێری بە تڕ ئەنگاوتن

....

پەندێکی بدە ماکەرەکەت مامەی پیر

بەس یاری بە کیر و گون بکا ژیری بە بیر

با دەرپێ لە پێ کاتەوە پێشی بێژە

بەس بمژە لەوێ هێلکە گون و سەلکی کیر

......

ئەو ماکەرە سەرخۆشە لە نێو هاتن و چوون

لەو دەشتە رەوەی گۆڵەکەران سواری ئەبوون

وەدیارە دەڵێ رەوتی خەبات ئەمجارە

بەو جۆرەیە ماکەر بە کوز و حاجی بە قوون

....

ماکەر چییە کەس نێنەگەیی تا ئێستا

تەورات و زەبوور تا دەگەیە ئاوێستا

هەر گۆڵەکەرێ کێری ڕەپ و ڕەق کرد بۆی

ئەو ماکەرە شاگەشە لەبۆی ڕاوێستا

.....

ماکەر هەیە کوشتوومی بە دووچاوی بزی

دامناوە لەسەر سمتی کەچی لووسە خزی

ئەو خوایە وەهای داوە بەشی لە کونەرەشی

هەر کێر و گونێک بێتە ڕێ دەیخاتە کوزی

......

ئەو ماکەرە وریایە کە قەڵشیوە سمی

من گوێ و سەری لمبۆزەکەیم لێرە سمی

گەر هات و بزووت ڕۆژێ حەزت بۆ گانی

کوێر بۆتەوە نێو قوون و کوزی بیخە دمی

......

ئەو ماکەرە وا قوون و قوزی وەک تەڵەیە

فەرمانی خودای گەورەیە نەیگێم هەڵەیە

بێ فەرقە لەلام سەر بە پڕاک بێ ماکەر

یان لادەرە یان تێکدەرە یان کۆمەڵەیە

ماکەر هەیە وریایە کەژ و کۆی دیوە

ئەو کێر و گونی سەد کەسی وەک تۆی دیوە

تەزبێحی دەسی کێری منە و زاناشە

بوختان نییە ئەو ماکەرە زانکۆی دیوە

.....

ئەو تاقمە سەرحیزە کە ماکەر پیاون

ئێستاکە بەدەست یەک کونەوە داماون

مەیگێڕ وەرە بۆم تێکە ئەوا مردن دێ

هاوارە لە من پیر دەبن و نەمگاون

......

ماکەر هەیە وریایە لە ئەم دەشت و دەرە

وا ئێستە زەڕی لەو کەژە هەستاوە کەرە

پێم وایە دەڵێ گۆڵەکەران کێر رەق کەن

خێراکە سەری بگرە بەتاو لێمی بەرە

.....

ماکەر هەیە زۆر ژیر و بەبیر و وریا

کورتانی نەبوو بۆیە هەزار جار گریا

ناڵێکی لە زێڕ بێت و یەکیشی زیوین

هێشتاکە دڵی کەیلە لە خۆزی و بریا

.....

ماکەر دە وەرە ناڵی لە زێڕ بدەم لە سمت

خاوێنی کەوە بیری لە گوودا نوقمت

نەمدیوە کەرێک لێرە وەکوو تۆ وریا

هەر بۆیە خەڵاتی گونەکەم نایە دمت

......

پیاوماکەرەکان دەی وەرن سازدەن کۆڕێ

ئەو ماکەرە وریایە قسەی ناگۆڕێ

ئیزنم بدەنێ دۆڵی کوزیان بۆ ئاودەم

هاکا زنەزێی ماکەرەکان هەڵچۆڕێ

....

بەو ماکەرە وریایە بڵێن بۆ مۆنە

دەم پیس و پەلی کورتە سەری دەرخۆنە

بۆ یونجە و جۆ و گزرە دڵیم نەشکاندووە

گاویشمە کەچی کێرم ئەکا سەرکۆنە

......

قاتر دەڵێ لەو حیززبە کە رۆژێ بەر بام

دامنابوو لە بۆ ماکەرەکان رێبەر بام

دیوێتی کە تێر گان و تفاقن ماکەر

هەر بۆیە دەڵێ خۆزگە منیش ماکەر بام

.....

ئەو ماکەرە تا کلکی بەناز هەڵدێنێ

جا پێم دەڵێ زووی رەق کە بە وشکیم تێ نێ

گوێم لێ نییە پڕیاری چییە قالە قوزە

گیانم بە فیدای ئەو دەمە دنیا دێنێ

***

کیر کاتێک بە کەر، کوزیش بە ماکەر دریا

لەم رۆژەوە کەر پێکەنی ماکەر گریا

خوا نووسی لە چارەی رەشی کیر و گونی مەش

ژینێکی هەژاری پڕ لە خۆزیا و بریا

....

ماکەر کە نەگێم هەوەس گونم دەردێنێ

سواری کە دەبم خەم لە سەرم نامێنێ

ئەو کاتە کە ئەو قەوچە دەکا و من دیگێم

گیانم بە فیدا ئەو دەمە دنیا دێنێ

....

ماکەر هەیە لەو دەشتە ئەوەند لێزانە

کورتانی خوار کردووە و سەرگەردانە

گوێم لێیە لەبەر خۆیەوە ئێژێ کوا کێر

کوا گۆڵەکەرێ لێرە کە وەختی گانە

....

گریا کوزێ ئەو کاتە کە پەردەی دڕیا

ئەم تەنگی و ناسکێم نەبووبا بریا

نرخی تەڕی و تەنگییە دەیدا ماکەر

کێ دایکەنێ جارێکی لە خشتەی بریا

....

ئەو میتکە گوتی کە هاتە سەر لێوانم

کچ بووم و گەلێ وەک تۆ لە ژێر فەرمانم

تا پەردەم هەبوو، هیچ کەرێ سوارم نەدەبوو

وا ئێستەکە بێ پەردە خەریک گان دانم

....

تا کەنگێ خەریکی پێنج و چواران ماکەر

دڵخۆشی بدە بە کۆڕی یاران ماکەر

ژین کورتە ئەوەی نایەنێ خەم دابگرین

بۆم داکەنە دەی بەیادی جاران ماکەر

.....

ئای خۆزگە ببوایە جێگە بۆ گانەکوزێک

ببوایە لە سەر ئەم گونە خەرمانە کوزێک

سەد خۆزگە هەبوایە ماکەرێکی ناسک

هەیبوایە ئەویش لە بۆ مە تاقانەکوزێک

....

ماکەر وەرە کیرم لە کوزت خەم تاوێ

بۆم داکەنە ئەو ناز و ئیفادەی ناوێ

ئەمڕۆکە جنێو دەدەی بە پیاو و خۆشت

ئاخری دەبێ دایکەنی و بچێ ژێر پیاوێ

......

ماکەر وەرە ژین کورتە منیش زۆر پەلەمە

وەک ماسی لە نێو شیوی کوزیدا مەلەمە

بۆم بێنە هەتا گون لە دەم و زمان کەوتن

ماساژی بدەم سمت و کوزت وەک کەلەمە

....

گیانی منە کوز کە بێ ئەوم بێ گیانم

ژانم لە گونایە هەر کوزە دەرمانم

هەر ئەو دەمە لام خۆشە کە ماکەر بێژێ

گانێکی تریش، بڵێم بەسە ناتوانم

......

ماکەر لە کەلاوێکی لە دەم لابایێ

سمکۆڵی دەکرد لە سەر گونی پاشایێ

پێم وابوو دەڵێ بمگێ ئەگەر دەتوانی

بەو میتکەیە سوێند دەخۆم لە دەستت نایێ

......

قاتر وەرە خاوێن کەوە ئاودەستی دەمت

پارسەنگی دەوێ مێشکی کەرو ئەقڵی کەمت

پێتوایە ئەتۆش نووسەری ئەی ماکەر پیاو؟

هەی گوو بە وشەی دەفتەر و نووکی قەڵەمت

ماکەر دە وەرە دەیدەم و نایدەم تاکەی

تاکەی دەتەوێ لە حەژمەتی گون راکەی

من سەر بەهەموو دەرك و کونێکا بکەم تۆش

وا چاکە کونێ بەو سەرەکێرەم دا کەی

***

ئەو ماکەرە وا لێرە ئەڕوا نێر ئەگەڕێ

کوێستانی خەیاڵاتی سەروژێر ئەگەڕرێ

ئەی گۆڵەکەران ریز بگرن بۆی تەڕ کەن

ئاڵووشی گڕی داوە، لە دووی کێر ئەگەڕێ

جەنابی گوو

زەمانێ قاترێکم بوو، کە سواری بای، سەوابی بوو

لەگوێن گوێدرێژەکەی عیسا، بەڵام ئەو بابی بابی بوو

کەری دەجاڵ لە قورئان و لە ئینجیلا کە باس ئەکرێ

ئەوەندەی تێی دەفکریم خۆ دەقاودەق هەر حەنابی بوو

پەلی کورت و سمی بێ و ناڵ و بزماریت بدیبایە

دەم و لەوسی شڕی عەینەن هەرامەی پوورە رابی بوو

بە گیان و دڵ ژیانی خۆی هەموو وەقفی کەرێتی کرد

لە رۆئیای ماکەرانەیدا بە ماڵ و سەر قوتابی بوو

کەری بێ باوەڕی وا تسکەن و دێزەم نەدیبوو قەت

بەیانی کافر و دوانۆوەڕۆ جوو، شەو وەهابی بوو

وەکوو مالۆسی کوێستانێ دەغەزری بۆیە خەڵکی دێ

لە داخی ئەو خووە خراپەی بوو ناویان نا جەنابی گوو

وەسفی کەرەکەم بۆ خولەی برادەرم

یەك سمێکم هەیە کورتانی لە بەغدایە، خولە

قاترێکی بدەو و زیرەك و وریایە، خولە

زۆر لە کوێستانی تەڕ و مێرگ و هەواران لەوەڕا

لەوەڕی خۆشە زەڕەی هەر وەکوو زوڕنایە، خولە

بەندەن و رژد و تەلان وەک بەری دەستانە لەبۆی

وەك هەڵۆی شاخ و چیا تەیکەری رێگایە، خولە

داومەتێ گۆشەیێ لەو مێرگە گەشەی کوردستان

بەر لە نازانم چییە، گوێی مەدەیە بایە، خولە

چەندی جارێکی کە پەخشانی زەڕینی فەرموو

غەزەلی چی، بەخودا نەفخی مەسیحایە ، خولە

گۆشـەیەك لەو لەوەڕە سـەوزو گەشـەم پێداوە

کەرەکەم مێشـك و دڵی پڕ خەم و هیوایە، خولە

شـەو لە برسـانەوە هانایە دەهێنێ بۆ من

توورەکەم دایمە بۆی پڕ کەپەك و کایە، خولە

لووشـکەهاوێژە، کەسـێ لەو دەڤەرە شـك نابەم

تاڵە یادێکی نەبێ لەو کەرە ئازایە، خولە

حەز دەکا ئێسـتە بتۆپێت و ئەمن لێم بقەومێ

هەر دەڵێم خوایە نەکەی جاشـکی سـاوایە، خولە

کاتی خۆی ناردمە بەغدایە گوتم ئاقڵ بێ

هاتەوە هەروەکوو خۆی، گەوهەرەکەی وایە، خولە

چوونە زانکۆشـی لە خۆڕایە وەکوو بەغداکەی

چونکە ئەو هەر لە زەڕین خیبرە و وەسـتایە خولە

گلەیی لێ مەکە بۆ پەینی نەکردووە ئیمزا

کەری من کاری وەها سووکی لە شان نایە خولە

نایفرۆشم کەرەکەم، گەرچی کەمێ دێزیشە

با نەڵێن ئەو کەرە وریایە بەرەڵایە، خولە

ئێستە هەوساری دەمی داوەتە دەست دوو ماکەر

وا دەزانێ هەموو ئەوشارە کەر و گایە خولە

گوتی شانازییە بۆم پیاو نەبم و ماکەر بم

ئەو قسە جوانە بەڵام فێڵی لە بندایە خولە

(قادرست بر همەی ابلهی و ، تا محشر)

ئاخوڕی جۆ و کەپەک و یۆنجەیی تێدایە، خولە

*****

قالەقوزە

دەست لە بوختان و درۆ هەڵگرە هۆی قالە قوزە

من زەکاتی گونی خۆم داوە بە تۆ لێم مەدزە

کەری ئەو شۆڕشە تۆی بارەکەشت زۆر قورسە

خۆ دەزانم شەکتیت بێ درەم و هەقق و مزە

تۆ کە هەر فێری بە خاڵان و بە مامان کەرە گیان

خێرە بۆ دوژمنی ئەو میللەتە لێت نایە فزە؟

گۆڵی رەشکۆژ کە دەڵێن نابێ لە دێڵی تسکەن

بەڵگەمان تۆێ کە وەها کەوتووی سەرحیز و قزە

کلک و گوێتم لە هەوەڵڕاوە بە گۆڵ پڕیی ئەمما

تۆش بە دێڵ دەرچووی نەتماوە گوڕ و تین و وزە

قەڵەم و زاری بەگووت رانەگری ناچارم

لێت بەرم لێوت هەتا دەمری نەدا شیلەبزە

پێم بڵێ بۆچیئ وەها جووتە ئەخەی ماکەرپیاو

دە پڕۆ قەوچە مەکە و بەسیە هەتا ماوی گزە

پوورم

پووری نازداری منە کافرە هەر دینی نییە

کەچی هیچ کەس قوزی وا شیرن و رەنگینی نییە

کیر لەبەر دەرکی کوزی تواوەتەوە هێند گەرمە

دۆزەخیش سوورە لەمن هێندە گڕ و تینی نییە

وەکوو سەیرانگە بەرومێکوتی پڕی گەشتیارە

باخەکەی نێوگەڵی هیچ لەمپەر و پەرژینی نییە

زۆرە وەك ریشی مەلا بەرگەدەی و نازانم

مووسی دەست ناکەوێ یان تاقەتی تاشینی نییە

شەڕەهەجوی من و حاجی حەسەن دانشفەر

رەسووڵ

خەڵکی زوو بە سواری کەر حەجیان دەکرد یادی بەخێر
ئێستە تەییارە و فڕۆکە زۆرە حاجی کەر مەبە

وەڵامەکەی دانشفەر..

خە ڵکی ئێستا تە مبە ڵە وهیچکە س کە رێ ناباتە حە ج
تۆ کە فیت پە مپت دە سووتێ بۆدە وامێ کە ر ببە

دیسان جوابی رەسووڵ.....

من لەسای سەرتان پەکی رێم ناکەوێ شتێ هەر دەبەم
بێت و فیت پەمپیش بسووتێ گورجم و رێ دەردەبەم
تۆ کە فەرمووتە دەبێ من بۆ دەوامێ کەر بەرم
حیزبی دیموکرات کە سەرکۆنەم نەکا ماکەر دەبەم

دیسان وەڵامەکەی دانشفەر (بەیتێکی سڕیوەتەوە..
بەداخەوە)

شیعری تۆ لای من به نرخه چه شنی له عل وگه وهه ره
بۆیه قه ت شه رمێ مه که گه رهیچ نه بوو ئی من به ره
...

دوا وەڵامی من.................

حاجیا پێشکەش بەخۆت قوربان شتی تۆم بۆ چییە
بێت و فیتپەمپیش بسووتێ من خەمی هیچم نییە

چونکە حیزبم رێی بە من داوە شتی چاتر بەرم
ماکەری ئازام کە بۆ پەیدا نەبێ قاتر بەرم

قاترێکی وا خەمی گەرمێن و کوێستانی نەبێ
شێوە ئینسان بێ و خەمی حەیوان و ئینسانی نەبێ

بۆیە پێویستە لە بازاڕی کڕینی ئاژەڵان
هێسترێ بکڕم گەڕیدە وەك کولۆمب و ماژەڵان

دەوری دنیای پێ بدەم لێم عاجز و ماندوو نەبێ
بێت و وریا و خوێنەراور بێ، با سەرێک بێ دوو نەبێ

با بناغەی ژین لەسەر خۆزگە و حەز و بریا نەبێ

من دەترسم ماکەریشم دەستکەوێ وریا نەبێ
....

دانشفەر بە جوابێکی کۆڵەکوتەوە

من مە بە ستم فۆردە کە م بوو نە ک ئە وە ی لای ڕانمە
چونکە ئە ویان تۆش دە زانی مڵکی حاجی خانمە
ماوە یە ک پێش خانمێک داوای دە کردزووتێمگە یاند
نایدە مە دە س هیچکە سێ چون مە رجی دە رنە کرانمە
بۆئە وە ی وا تێنە گە ی پیسکە ورە زیل ودڵڕە قم
دە یخە مە دە ستت بە جارێ چی لە نێو گیرفانمە
حیزبە کە ی تۆگە رچی دێموکراتە ئە مماتووڕە یە
کێ دە وێرێ پێی بڵێ ئە وشۆخە دە زگیرانمە
ماڵی تۆش ئاوائە رێ ئە وبە زمە چی بووناتە وە؟
خۆت دە زانی کێ بگیرێ من خە می بە ردانمە
مافی خۆتە وە ک مرۆڤێک بچیە لای سۆران عومە ر
پێی بڵێی وادە مگرن چون مە یلی ماکە رگانمە
هیچ مە ترسێ دێتە سە رخە ت چونکە ئیشی خۆیە تی
زۆربە نە رمیش پێت دە ڵێ ئە وئیشە ئە رکی شانمە

دڵنیامه كۆمه ڵی ئیسلامی دڵیان گه وره یه
من له بێ شه رعی وه ها ترسی ئه بووكاروانمه

دوو شیعری تایبەتی ئاغای دیوەخان

تەخمیسی شیعرێکی نالی

....

پەژاکم ئێستەکە کۆدارە بی تۆ

ئەوا قەندیل پڕی پاسدارە بێ تۆ

ئەگەر بخرێمە سەر سێدارە بێ تۆ

نەمردم من ئەگەر ئەمجارە بێ تۆ

نەچم شەرت بێ،هەتا ئەم خوارە بێ تۆ

دەمێ بوو هەمبوو من فکر و خەیاڵێ

لە باکوور بۆی بفەرمووم ئاشبەتاڵێ

لە قەندیل کۆوە کەم پارە و ریاڵێ

دەروونم خاڵی یە،وەک نەی دەناڵێ

هەوارێکی چ پڕ هاوارە بێ تۆ

هەتا پاسدار هەبێ ناچم لە دووی کەس
عەدووی کوردم ئیتر نابمە عەدووی کەس
ئەمن نابزووم بە ویست و ئارەزووی کەس
بیناییم کوێرە،هەڵنایێ بە ڕوی کەس
موژەم یەک یەک دەڵێی بزمارە بێ تۆ

تەمامە بۆت بکەم کاری مەحاڵێ
لە بۆتی ساز بکەم کۆن فیدراڵێ
هیلاکم ئەوچەلە دەخزێمە ماڵێ
هەموو ئەعضایی ناڵینم دەناڵێ

سەراپام میثلی مۆسیقارە بێ تۆ

ئەمن پێم وایە کورد بێکارە بێ من

هەمووی هەر هێزی ئیستیعمارە بێ من

مەحاڵە گەر بلێن رزگارە بێ من

لە کن تۆ خاروخەس گوڵزارە بێ من

لەکن من خەرمەنی گوڵ خارە بێ تۆ

برای فارسم وەرە و تۆ قەبری کاکت

منەتبارم کە بەو ئاکاری چاکت

دەبا تەحویلی خۆتی دەم پەژاکت

قەسەم بەو شەربەتی دیداری پاکت

شەرابم عەینی ژەهری مارە بێ تۆ

لە بۆ ئێران هەڵمگرت گورز و گۆپاڵ

کە ئەمرم پێ بکا بۆی دەبمە حەمباڵ

کەری چاکم لە قاچی خۆم دەدەم ناڵ

هەموو رۆژێ لە تاو هیجرانی ئەمساڵ

تەمەنای مردنی پێرارە بێ تۆ

لە شۆرشگێریا کەوتوومە ئیفلاس

سنوور پارێزی تۆم زۆر زۆر بە ئیخلاس

بەڵێن بێ قەت لە مافی کورد نەکەم باس

لەکن من با وجوودی ناس و ئەجناس

کەسی تێدانییە ئەم شارە بێ تۆ

هەجوی ئاغای دیوەخان و شێخ رەزا تاڵەبانی بۆ رۆئیایەك

رۆژێ نەبوو ئەم ماکەرە مەدحی ئودەبا کا

جارێ نەبوو ئەم کافرە شەرمێ لە خودا کا

هەستاوە گڕووی گرتووە ئەم کێرە لە بۆ کوز

لوقمانی ویسالی مەگەر ئەم دەردە دەوا کا

کارێکی کە ئەم نێرەکەرە کردی بە ماکەر

سەرما بە هەتیو با بە دەواری شڕێ ناکا

وا دیارە قەڵەشتی کوزەکەی ئاوی دەوێتن

وەک شاهی سکەندەر تەڵەبی ئاوی بەقا کا

خۆی ئایدزی گرتووە ئەمەنەی داوە بە خەڵکی

نەزدیکە منیش واریدی سەحرایی فەنا کا

ئێستا بە ئەمیرکایی دەدا، خوا هەڵینەگرێ

پامالّی جەفا بین و رەقیب سەیر و سەفا کا

کیرم و گونەکان هەرسێ دەکەم بەزل و نیساری

کامی دڵی من گەر لە لەبی لەعلی رەوا کا

نەمگاوە لە من تووڕەیە، پیاو لازمە جار جار

بۆ یار سەر و ماڵی سپەری تیری قەزا کا

هەجوی من و شێخ رەزا تاڵەبانی بۆ رۆئیا تلووعی

رۆژێ نەبوو ئەم ماکەرە مەدحی ئودەبا کا

جارێ نەبوو ئەم کافرە شەرمێ لە خودا کا

هەستاوە گڕووی گرتووە ئەم کێرە لە بۆ کوز

لوقمانی ویسالی مەگەر ئەم دەردە دەوا کا

کارێکی کە ئەم نێرەکەرە کردی بە ماکەر

سەرما بە هەتیو با بە دەواری شڕێ ناکا

وا دیارە قەڵەشتی کوزەکەی ئاوی دەوێتن

وەک شاهی سکەندەر تەڵەبی ئاوی بەقا کا

خۆی ئایدزی گرتووە ئەمەنەی داوە بە خەڵکی

نەزدیکە منیش واریدی سەحرایی فەنا کا

ئێستا بە ئەمیرکایی دەدا، خوا هەڵینەگرێ

پامالی جەفا بین و رەقیب سەیر و سەفا کا

کیرم و گونەکان هەرسێ دەکەم بەزل و نیساری

کامی دڵی من گەر لە لەبی لەعلی رەوا کا

نەمگاوە لە من تووڕەیە، پیاو لازمە جار جار

بۆ یار سەر و ماڵی سپەری تیری قەزا کا

ئەو دوو شیعرەش شاعیرەکەیان نەناسراوە هەر بە
ماکەرگێ خۆیان ناساندووە جا کەیفی خۆیانە دوایی
نەڵێن بۆ ناوت نەنووسیوین

کەمپەینی کوزان

ئەو هەتاوەی بۆ هەموو پیاوانی تێدا بوو وزە

هاتە خەونم دوێ شەوێ ئەمما بە وردی و پێ دزە

تینی گەڵ وەك دۆزەخی جێی کافران پڕگڕ بەڵام

وەمدەزانی ئێستەکەش تۆپی کوزی وەك نێرگزە

دیم وەکوو رەشماڵی بەردەم بای شەماڵێ شڕ بووە

شیشی داغی پێوەنێی لێی نایە یەك ناڵە و چزە

من گوتم بۆچیت وەها شڕ کردووە و لێی ناگەڕێی

تاقە یەك چرکە پشوو بدا و بێتەوە یەك ئە کوزە

پێی گوتم، چ بکەم بە کێری عالەمێ داناکەوم

ناشکێ ئاڵووشەکەم، هاوار لەدەس پیاوی قزە

تۆ وەرە و ئاوێ بە ئاگردا بکە خێری سەرت

دوو گونیشی تێ بنێ تۆخوا بەبێ فێڵ وگزە

*

گرتم و لێم برد بەڵام وەك چووووبمە نێو ئەشکەوت

گەرچی سەیرم هات گوتی وەی باوەکەڕۆ ناوکم کەوت

*

دوایی دیم ریزێك ژنن هەر کام بە جۆرێ رووت و قووت

زمان بە لێودا دێنن و لاقیان دەکات تاقمانە جووت

تێگەیم کەمپەینی کوزیان بۆ گونم خستووەتە رێ

بۆیە ترسام کێری بەستەزمان دەماری وەرگەڕێ

نەمدەزانی کام سەرۆکە و کام بەرۆکە و کێهەیان

هێڵی کەمپەینی کوزانم بۆ دەکا شەرح و بەیان

ژن هەبوو سەبری هەبوو هیی واش هەبوو سەبری
نەبوو

گەرچی میتکەی هیچ لەوان وەك هینەکەی، سەبری
نەبوو

هەندێ کوێستانی گەڵیان زۆر سارد و سڕ بوو
وشکەڕۆ

پیس و پۆخڵ، پڕ لە پووش، رەشهەڵگەڕاو چەشنی
پەڕۆ

هەندێ بێگەرد و تەڕ و تورت و هەبووش وەك
ژەقنەمووت

هەندێ چرچ و وشك و بێ ئاو، بێکەڵك وەك دەشتی
لووت

هەش بوو مینای گەردنی خۆی تایبەتی جوان کردبوو

شیخ و سەید و میر و سۆفیی لێرە تێر گان کردبوو

هەندێ وەك شوعلە و چرا، هەندێ وەكوو دەنكی هەنار

هەندێ كازیوەی بەیان ، هیواش هەبوو وەك توولەمار

كوز بە حوكمی قادری كرمێ بوو، خۆ بێ كێر نەبوو

كێری دوو باڵی حیزب ئەو چوارکونەی پێ تێر نەبوو

كوز هەبوو لەو دەشتەدا هێند بێ گون و كیر کەوتبوو

وەک بڵێی ئەو مەنجەڵی گانەی لە کەوگیر کەوتبوو

هەندێ ئیلهامی گونی شاعیر لە دەشتی کۆیە بوون

هەندێ بۆ گان دانێ ئەفسانەی بەهەشتی کۆیە بوون

یەک کوزی نەسرین و بەژنی چەشنی شمشادی هەبوو

تینی کوورەی پڕ گڕی دووکانی حەدادی هەبوو

هەر لەسای تەگبیری وردی سەلکی زانای کێرمەوە

خێڵی کەمپینی کوزان هاتن بە هانای کێرمەوە

شەو بوو خەرمانەی کوزی جوان فێری نەزر و خێر ببوون

نێری سەر مەریخ و کەیوانیش بە ناهید تێر ببوون

یەک لەبەر پەنجەی قەوییش ئاڵووشی نەشکا نێوگەڵی

زۆر فەریبایە ئەگەرچی پیسە پێش و پاشەڵی

قوزبەرەڵڵایە و تەنانەت مێردەکەی لێی ناژەنێ

بۆیە بۆ کێرێکی زل کەوتووەتە شاخ و بەندەنێ

یەک بە روئیاوە هەدادانی نییە و دەسپەڕ دەکا

فێمنیستێکە لەگەڵ دنیا لەسەر کێر شەڕ دەکا

****

ریزە پیاویش هاتبوون هەر کام لەبەر دەستی ژنێ

هەر کەسە و گەوادی خۆی هێنابوو بۆ سەرگرتنیٚ

پیاوی زۆر وریا و زیت و قیت و کورتەبنەش هەبوون

ئارەزوومەندی مژینی چرچی ئەو دوو گونەش هەبوون

زۆربەیان کوزخۆری مەلهاکانی ئەورووپا و کەمیٚ

لەو کەرانەی ماکەریش هیچ گان و مانیان نادەنیٚ

هاتبوون فێرمان بکەن ئازادیخواز بین وەك ئەوان

دەم بنێینە نێوگەڵی ماکەر هەموو رۆژ و شەوان

هاتبوون بۆوەی بڵێن ئیتر ژنان خاترجەمن

کەس نەڵیٚ ژن بیٚ هەق و گەوادەکانیش بیٚ خەمن

حیز و ملشۆڕ گویٚ لەمستی ئەو ژنانە "سەرگر"ان

هەر وەکوو مەڕ گێژ و بێدەنگبوون لە دواوە ریز کران

ئەو ژنانەش وەك گوتم هەر کامە گەوادێك لە دوو

هاتبوون بۆ سوالّی ئیمزای گان هەموو یەکدابەدوو

هاتبوون چالاکیی ئەمجارەی گەل و ڕێکخراوەیان

راپەڕێنن و کێر بنێنە نێو کونی ئاژاوەیان

بوو بە شەڕیان، پاڵەپەستۆ بوو لەسەر ئەو دوو گونە

خوایە بەزیاد بێ لە تۆ کەی باری ئەو ڕێژنەی کونە؟

باش بوو قانع بوون بەوەی هەر کامە نۆرەی خۆی هەبێ

خوایە کەمپەین بەردەوام چالاکیی وەك ئەوشۆی هەبێ

ئەفسانەی ماکەران

کە تۆ ئەفسانە بی ئوستوورە ئەمنم

خودان ئەو کیرە سەر ئەستوورە ئەمنم

کوزت هەر نەرمەیە بۆ قیمە باشە

ئەوەی کیری وەکوو ساتوورە ئەمنم

بەهەشتی زادەی و حەتمەن بەهەشتیی

ئەوەی گۆڕی گونی بێ نوورە ئەمنم

ئەوەی دایم بە دووی کێردا گەڕا تۆی

ئەوەی بۆ گانی تۆ مەجبوورە ئەمنم

ئەوەی خەرمانی کێری کۆوەکرد تۆی

ئەوەی ئێستاش لە میتکەت دوورە ئەمنم

ئەوەی کۆشکی کوزی ئاوایە هەر تۆی

ئەوەی ماڵی گونی خاپوورە ئەمنم

ئەتۆ گاندەر لە ئەوروپایە کەوتووی

خەباتکارێک لە ئەو باشوورە ئەمنم

ئەتۆ هەم رووسپی هەم روورەشیشی

ئەوەی یەکڕەنگە هەر رووسوورە ئەمنم

ئەتۆ ئەو نێوگەڵەت دووگی شەکی مێ

ئەوەی گورگە و بەلوورەلوورە ئەمنم

ئەگەر تۆ ماکەری بێ کلک و گوێ بی

یەکەم گۆڵەکەری ئەم ژوورە ئەمنم

ئەوەی پەسنی کوزی تەنگی ئەتۆی کرد

وەکوو نالی لە بۆ مەستوورە ئەمنم

ئەوەی وا تۆی نەگاوە بۆیە تووڕەی

خەجاڵەت خۆم لە رووت، بمبوورە ئەمنم